

Pomurski VESTNIK

MURSKA SOBOTA, 2. AVGUSTA 1962
Leto XIV. — Štev. 29 Cena 20 din

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

VELIKA ODGOVORNOST NAM JE ZAUPANA

Nekaj dni je že minilo od tlej, ko je v Beogradu zasedal IV. plenum Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. Prepričani smo, da nam je marsikdo izmed naših bralcev zameril, ker nismo o tem izredno pomembnem dogodku v minuli številki zapisali niti besede (čeprav je o tem pisalo dnevno časopisje, so o tem poročale radijske oddaje in je marsikdo od bralcev lahko gledal tudi prenos dela plenuma na televizijskem ekranu). Tehnične ovire nam pač marsikdaj preprečujejo, da ne moremo slediti »tekoče« dogodkom sredi tedna, kajti naš list moramo zaključiti že v prvih dveh oziroma treh dneh. Zato tokrat z nekoliko zakasnitvijo razmišljanja ob IV. plenumu Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, misli, ki jih bomo morali nenehno obnavljati, se zaustavljati ob ugotovitvah iz referatov, zaključnih besedah generalnega sekretarja CK ZKJ tovariša Tita in sklepov, ki jih je sprejel IV. plenum.

Gradivo plenuma, izrečene ugotovitve, kritika, predusmi pa napotila, so tako bogata snov, da jih je nemogoče povzeti v enem samem sestavku. Tokrat je bil namreč na dnevnem redu referat o uresničevanju sklepov izvršnega komiteja CK ZKJ in nadaljnje naloge Zveze komunistov. Udeleženci so poslušali referat »O tekočih problemih ekonomske politike« in »O temeljnih vprašanjih družbenega načrta za leto 1963« ter referat »O proizvodno gospodarskih nalogah v nadaljnjem razvoju kmetijstva«. Obilje ugotovitev, kritičnih pripomb in obilje napotil za naše nadaljnje delo.

Sedaj, ko človek prebira drugič, tretjič, pa morda tudi že četrtič, gradivo plenuma, se mu nehote utrne misel, da je bila nam, neposrednim proizvajalcem, organom samoupravljanja, na tem pomembnem zboru izrečena več kot zaupnica za dosedanje delovanje, hkrati ob tem pa nam je bila naložena velika odgovornost za nadaljnji razvoj gospodarstva.

Na IV. plenumu CK ZKJ je bilo še enkrat in znova opozorjeno na pomen zavestnega faktorja v našem materialnem razvoju. Njegova moč, (tako lahko povzamemo iz vseh referatov in sklepov plenuma) je predvsem v sistemu samoupravljanja, ki je bil — in kar je še posebej poudarjeno — je in bo v tem, da je to osnova, bolj rečeno, temeljna sistema, ki zagotavlja najhitrejšo in najenakomernjšo rast gospodarstva. Edino leta namreč zagotavlja takšno rast gospodarstva, ki nam zagotavlja napredek, moč in veljavo, ne samo v okviru naših meja, temveč zunaj naših meja.

Ta ugotovitev torej govori o tem, da velja tako pri določanju gospodarskega instrumentarija, natančneje rečeno pri urejanju materialnega položaja neposrednih proizvajalcev, upoštevati enega izmed sklepov IV. plenuma CK ZKJ, ki pravi:

— še močneje je treba aktivizirati vse materialne in subjektivne čimbelje, da bi dosegli čim višjo stopnjo proizvodnje in delovne produktivnosti, da bi se bolj intenzivno vključili v proces mednarodne ekonomske menjave, kakor tudi, da bi dosegli skladnejše in stabilnejše odnose v delitvi in na trgu...

(Nadaljevanje na 6. strani)

PLENUM OO SZDL V M. SOBOTI O BODOČIH NALOGAH IN SOCIALISTIČNI PREOBRAZBI
TER NAPREDKU KMETIJSTVA

ENOTNA STALIŠČA

Koncentracija zemljišč in kooperacija, agrominimum — to so bile glavne stične točke poročila in razprave na plenumu okrajnega odbora SZDL v Murski Soboti minuli petek. Plenumu, čigar glavna točka dnevnega reda so bile nadaljnje naloge v kmetijstvu in socialistični preobrazbi vasi, sta prisostvovala tudi republiški sekretar za kmetijstvo Rudi Čačinovič in zvezni ljudski poslanec Ivan Kreft.

V referatu o bodočih nalogah pri nadaljnji socialistični preobrazbi in napredku kmetijstva v Pomurju je bilo med drugim poudarjeno, da so bili na območju našega okraja doseženi v zadnjih letih dokaj lep uspehi, zlasti še pri razširjanju živinorejske proizvodnje, pridelovanju visokorodnih sort pšenice in koruze ter pri razširjanju družbenih kmetijskih površin.

Vendar pa so kmetijske površine v socialističnem sektorju še premajhne, saj zajemajo le še približno 10 odst. vseh kmetijskih površin. Zato je bil eden izmed osnovnih poudarkov plenuma, da je treba razširjanje socialističnega sektorja kmetijstva pospešiti in to z najmanjšim in odkupovanjem zemljišč, hkrati pa izkoristiti tudi urbanialne skupnosti. S tem v zvezi je plenum poudaril tudi važnost in pomen agrotehničnih ukrepov, ki jih je treba še razširiti, saj je v Pomurju dovolj ustreznih površin. Ni pa moč pričakovati uspeha, če ne bo pri izvajanju ukrepov tudi potrebne doslednosti, obenem pa se je treba zavedati, da je bodočnost kmetske znotraj kooperacije.

Na plenumu so med drugim tudi poudarili možnost, da bi

se poslužili tudi zakona o agrarni reformi, in sicer v takšnih primerih, kjer ima zasebnik preko 3 ha obdelovalne zemlje in se preživlja z nekmetijskimi dejavnostmi. Omenili so tudi številne rezerve v kmetijstvu, pri čemer smo doslej mnogo premalo po-

Člani plenuma v razgovoru med odmorom

udarjali vprašanje kooperacije in vloge združnih ekonomij, ki naj bi bile nosilci kooperativnih odnosov s kmetijskimi proizvajalci. Ob tem so poudarili na plenumu tudi vlogo komune ter pomen stalnega in kontinuiranega dela, a tudi važnost enotnih stališč vseh prizadetih organov v komuni.

O plenumu in o sklepih, ki jih je plenum sprejel, poročamo obširno na 2. strani našega lista.

GIBANJE GOSPODARSTVA V OBČINI MURSKA SOBOTA V PRVEM POLLETJU

ZMOGLJIVOSTI NISO IZKORISČENE

Na svoji nedavni seji je občinski ljudski odbor v Murski Soboti razpravljal tudi o gibanju gospodarstva v prvem polletju letošnjega leta. Po programu gospodarskega in družbenega razvoja občine za leto 1962 je predvideno povečanje celotnega dohodka pri družbenem sektorju gospodarstva za 38,7 odst., isti pa se je v času poročevavske dobe povečal za 29,3 odst. Z dosega 4.822,514.000 dinarjev celotnega dohodka je plan za leto 1962 izpolnjen z 42,2 odst., lanska izpolnitev pa je ob istem času znašala 46,3 odstotka.

Razlogi za zaostajanje proizvodnje so delno v tem, da nove zmogljivosti še niso začele obratovati s polno kapaciteto, kot je to pri obratu perila in težke konfekcije v soboški »Muri«. Nadaljni razlog je tudi sezonski značaj nekaterih podjetij (proizvodnja kremenčevega peska in opekarna Pucanci), kakor tudi slabe vremenske razmere. Glede izpolnitve fizičnega plana proizvodnje industrijskih podjetij v soboški občini pa je ugotovljeno, da je fizični obseg proizvodnje v primerjavi z istim obdobjem lani večji za 32%, izpolnitev letnega plana pa znaša 42,7%. Blagovni promet v trgovini na drobno se je v odnosu na isto obdobje lani

dvignil za 16,3 odst., promet na debelo pa za 6,6 odst. ter pri kmetijskih zadrugah za 8,2 odst.

V gradbeništvu se je fakturirani celotni dohodek v prvem polletju letos zmanjšal za 14,2 odst. Zmanjšanje je nastalo predvsem zaradi znižanja števila zaposlenih, kakor tudi zaradi restrikcije investicijskih vlaganj in novih smernic pri varčevanju s sredstvi. V obrti, kakor tudi v gostinstvu kakih večjih zastojev ni bilo. V obrti se je celotni dohodek v primerjavi z istim obdobjem leta 1961 dvignil za 23,1 odst., pri gostinstvu pa za 33,2 odst.

Kar zadeva investicije, predvideva program gospodarske-

ga in družbenega razvoja občine v letošnjem letu 2 milijardi 520,542.000 dinarjev skupnih investicijskih vlaganj. Od tega gospodarskih investicij 1.643.524.000 dinarjev in negospodarskih 877.000.000 dinarjev. Plan gospodarskih investicij je izpolnjen za 36,8 odst., negospodarskih pa za 20,7 odstotka. Skupna izvršitev investicij v prvem polletju pa znaša glede na prvo polletje 31,2 odstotka.

Bruto osebni dohodek se je v soboški občini v letošnjem prvem polletju povečal za 5 odst., povprečno število zaposlenih pa se je povečalo za 12,8 odst.

Jože S.

POPOLNA PREPOVED UPORABE SLADKORJA V VINOGRADNIŠTVU

Zvezna ljudska skupščina je pretekli teden v hitrem postopku sprejela spremembo zakona o vinu, s katero se ukinejo vse izjeme, ki so doslej veljale glede prepovedi uporabe sladkorja v vinogradništvu in kletarstvu. Z objavo v Uradnem listu FLRJ je ta sprememba zakona začela veljati 25. julija.

Vinski zakon določa v 8. in 9. členu, da je prepovedano sladiti mošt in drozgo z dodajanjem sladkorja ali drugih

sladkih snovi (s posebnim dovoljenjem je dopustno le dodajanje koncentriranega mošta); prav tako je prepovedano

proizvajati vino iz alkohola vode, sladkorja, kisline, tropin, koncentriranega mošta, suhega grozdja ali iz kakrš-

nihkoli drugih sestavin. Te prepovedi pa doslej po 16. členu niso veljale za vino, ki ga je namenil proizvajalec za lastno uporabo, če proizvedene količine niso presegale lastnih potreb.

Gornjo izjemo pa so vinogradniki marsikje zlorabljali. Tako so lani v raznih vinorodnih območjih pripravili znatne količine umetnega vina, ki je šlo v promet kot naravno vino, kar potrjuje občutno povečanje prodaje sladkorja v dobi trgatve. Kontrola o tem, ali je bilo vino »narejeno« za

(Nadaljevanje na 6. strani)

NAPOVED VREMENA

ZA ČAS OD 2. DO 12. AVG.

Okrog 3. in 8. avgusta krajne nevihte, okrog 11. avgusta pa močnejše padavine z ohladjitvijo, v ostalem bo lepo vreme.

Dr. V. M.

Na sliki levo zgoraj: mak v Kupšinih (foto: Sinko) — desno zgoraj: soboški Trg zmage (foto: Kološa) — levo: vrvež pomurskih otrok v Baški (foto: Trstenjak)

(Sklepi 2. seje Okrajnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Murska Sobota z dne 27. julija 1962)

Nadaljnji napredek naše socialistične skupnosti, boljše življenje vseh zaposlenih in delovnih kmetov terja nove in večje napore za povečanje kmetijske proizvodnje.

Socialistične kmetijske organizacije v okraju so sposobne, da v krajšem času močno povečajo proizvodnjo. Organizacije Socialistične zveze se bodo najaktivneje vključile v politično-tolmačenje nalog in podprle prizadevanje delovnih kolektivov kmetijskih gospodarstev in zadrug. Najvažnejše naloge so:

1. Vsi občinski ljudski odbori naj čimprej pripravijo in sprejmejo dolgoročne programe razvoja kmetijstva in z njimi usmerijo celotno kmetijsko proizvodnjo. S temi programi je treba v bodoče vskladiti investicije v kmetijstvo.

Prednost v investiranju ima povečanje zemljišč in specializacija velikih proizvodnih obratov, ki morajo služiti predvsem proizvodnji za izvoz in oskrbi domačega tržišča s tistimi pridelki, ki jih uvažamo.

Občine, ki bodo imele v bodoče več sredstev in svojih skladov, morajo nameniti ta sredstva v večji meri v korist izgradnje kmetijstva. Kmetijska gospodarstva naj z novimi investicijami čimbolj usposobijo svoje obrate za izboljšanje tehnoloških procesov, za povečanje produktivnosti in pocenitev proizvodnje. Kompletirajo na tudi mehanizacijo in v celoti izkoriščajo vse proizvodne kapacitete v živinoreji.

Za hitrejši porast tržne proizvodnje je potrebno, da kmetijska gospodarstva in zadruge hitro povečajo obdelovalne površine. To bodo dosegli z nakupom zemljišč, z nakupom, s pridobivanjem zemljišč iz gozdnih in pašnikov in slabo obdelanih tal, s komasacijo in arondacijo.

Zato je potrebno, da kmetijska gospodarstva in zadruge takoj izdelajo plane za zbiranje zemljišč, zlasti okrog obstoječih proizvodnih obratov. Pripravi je podrobno akcijo za odkup in arondacijo zemljišč, katera bodo pridobile kmetijske organizacije. Pridobljena zemljišča je treba sprosti arondirati. Da bo postopek hiter, naj skrbijo arondacijske komisije pri občinskih ljudskih odbori, kmetijska gospodarstva pa naj za to imajo posebne službe.

2. Kmetijska gospodarstva in zadruge naj skrbno pripravijo plane za jesensko setev. V te plane naj vključijo naloge v zvezi z izvajanjem odlokov o agrominimumu in kooperaciji z zasebnimi kmetijskimi proizvajalci. Proizvodni in akcijski plani naj nastajajo v ekonomskih enotah ob sodelovanju delavcev,

Naloge pri nadaljnji socialistični preobrazbi kmetijstva

da bodo ti poznali obveznosti enote in svoje naloge v planu gospodarske organizacije.

Stimulativna delitev dohodka je zelo važna za povečanje proizvodnje. Sistem delitve dohodka mora biti tak, da vsakega zaposlenega vzpodbuja za večjo proizvodnjo.

Kljub temu, da so kolektivni kmetijski zadruge sprejeli pravilnike o delitvi osebnega dohodka, se taka delitev ponekod še ni uveljavila in je treba to takoj popraviti.

Nadalje je treba izpopolnjevati in razvijati nagajevanje po delu v ekonomskih enotah kmetijskih gospodarstev. Ponekod so pereči stanovanjski in delovni pogoji delavcev. Te pogoje je urejati z večjo prizadevnostjo.

3. Dosledna uporaba zakona o izkoriščanju kmetijskih zemljišč bo omogočila hiter razvoj sodobnejše proizvodnje na zasebnih zemljiščih. Zato je dolžnost občinskih ljudskih odborov, da temeljito dopolnijo svoje odloke in z vso odgovornostjo zagotovijo njihovo izvajanje. Predpis je treba razširiti na vse kulture, za katere je možno predpisati agrotehnični minimum, da se proizvajalci ne bodo zmedli. Kmetijske organizacije morajo skrbeti za izvrševanje proizvodnega dela odlokov, organizacije Socialistične zveze pa za pravilno politično tolmačenje ukrepov. V ta namen je potrebno izvesti obravnave na sejah krajevnih organizacij SZDL, zadrug, svetov, na sekcijah za kmetijstvo in na zborih občanov.

4. Naslednja važna naloga je razviti proizvodno kooperacijo z zasebnimi kmeti kvalitetnejše, z višjo agrotehniko in predvsem na zemljiščih, ki so podvržena agrotehničnim ukrepom. Kolektivni kmetijski organizacije, zadrugi, svetovi, sekcije SZDL ter društva inženirjev in tehnikov naj za vsako posestvo in zadrugo posebej preučijo možnosti in oblike sodelovanja v poljedelstvu in v živinoreji. V bodoče naj kmetijske organizacije vključijo kooperacijo v gospodarske načrte svojih obratov ali enot.

Delo z vsemi kooperanti mora biti strokovno organizirano in vodeno od začetka do kraja proizvodnje. Zato naj obrati izdelajo operativne plane in s kooperacijo dopolnjujejo lastno proizvodnjo. Vsaka ekonomija, vsak kmetijski tehnik naj ima svoj proizvodni plan. Osebnih dohodke je prilagoditi postavljenim nalogam in doseženim uspehom, da bodo kmetijski tehniki in ostali delavci, ki delajo v lastni proizvodnji in kooperaciji, za dosežene rezultate primerno nagajeni.

Kooperacija mora biti postavljena na ekonomsko podlago in naj bo vzpodbudna za kmeta. Zadruga naj daje večje ugodnosti kooperantom kot pa kmetom, ki iščejo samo usluge. Usluge za razne strojne storitve je obračunavati po dejanski, ekonomski ceni, kar je osnova za rentabilno in uspešno poslovanje strojnega parka.

Kmetijske organizacije lahko kreditirajo le proizvodnjo v kooperaciji, kjer so odnosi urejeni po vloženem delu in na osnovi delitve pridelka.

5. Občinski ljudski odbori so dolžni dosledne skrbeti za izvajanje zakona o deset hektarskem zemljiškem maksimumu. Dosledneje je skrbeti tudi za povečanje družbenih zemljišč in v ta namen odkupovati zemljo zaposlenih delavcev in uslužbencev.

M
E
D
O
D
M
O
R
O
M

V občinah je vskladiti davčno politiko z agrarno politiko. Katastrski čisti dohodek je treba določiti v višini, kot se ga dejansko dosega, oz. kot ga je možno doseči ob sodobni obdelavi zemlje. Družbene obremenitve morajo nositi vsi sloji prebivalstva, zato jih je treba primerno razporediti in prilagoditi dohodkom, kakršne kmetijstvo lahko dosega. Pri obdavčevanju se je posluževati tudi različnih lestvic, kjer je to potrebno z ozirom na neenake obdelovalne in tržne pogoje.

Mnoga zasebna gospodarstva zaposlujejo tuje delavce in jih ne zavarujejo ali pa izkoriščajo nedoletno mladino. Socialno zavarovanje, socialna služba in delovna inšpekcija morajo skrbeti, da se izkoriščanja te vrste odpravijo in da bo vsak zaposlen tudi socialno zavarovan.

6. Promet s kmetijskimi pridelki izvajajo praviloma kmetijske zadruge. Te naj se povežejo z dolgoročnimi pogodbami s predelovalno industrijo in s trgovskimi podjetji za oskrbo tržišča.

Skrbno je izvajati odkup žitaric in težiti za celotno pokritje lastnih domačih potreb v okraju. V bodoče pa je s kooperacijo zajamčiti in zajeti vse tržne viške žitaric in drugih kmetijskih pridelkov.

Kombinati in kmetijska gospodarstva naj za svoje potrebe sklepajo direktne pogodbe s kmeti ali pa se z dolgoročnimi pogodbami vežejo s kmetijskimi zadrugami, da jih te oskrbujejo po dogovorjenih pogojih. Korist-

no je čim tesnejše sodelovanje kombinata, kmetijskih gospodarstev, zadrug, kakor tudi medsebojno povezovanje kmetijskih zadrug.

V kolikor so potrebne reorganizacije kmetijskih zadrug, naj bodo dobro premišljene, več pa naj bo poslovnega povezovanja, v katerem proizvodne enote obdržijo samostojnost, povezujejo pa se za boljše izkoriščanje kapacitet, delitev dela in izboljšanje poslovanja.

7. Vodstva posameznih kmetijskih zadrug kaže ojačati s strokovno in politično odgovarjajočimi vodilnimi kadri. To je dolžnost ljudskih odborov.

Nadalje je skrbeti za izobraževanje kmetijskih tehnikov in za usposobitev komercialnih in knjigovodskih kadrov za zadrugo. Zato naj zlasti skrbijo gospodarska zbornica. Ta naj izdela skupno z ekonomsko in kmetijsko srednjo šolo že za naslednje šolsko leto programe in plane izobraževanja.

Posebna naloga je izobraževanje proizvajalcev za upravljanje. Ljudske univerze naj pripravijo programe in poskrbijo, da se bodo seminarji preko zime izvedli.

8. V gospodarstvu je hitreje pristopiti k gospodarjenju po enotnem načrtu. Kolektivni gospodarski organizaciji, ki upravljajo z gozdovi, morajo pospešiti izdelavo gozdnogospodarskih načrtov in sklepanje kooperacijskih pogodb ter priprave za osnove gozdnih plantaž. Ljudski odbor pa zaostri izvajanje določb zakona o gozdovih. V smislu zakona je dosledno urediti odkup lesa. Odkupujejo lahko le organizacije, ki se ukvarjajo z gozdarsko proizvodnjo. Za te naloge je potrebno hitreje vzgojiti odgovarjajočo logarski kader.

Organizacije SZDL naj na vasi konkretno je tolmačijo ukrepe v gozdarstvu.

9. Za povečanje proizvodnje je izkoristiti investicije, ki so vložene v hidromelioracije (Puconski potok, Videmsko jezero, Bukovniško jezero). Kmetijske organizacije in organi vodnih skupnosti naj čimprej izdelajo programe manjših melioracij, kjer je to možno (Lendavski pašniki) in na teh področjih organizirajo proizvodnjo v smislu določb zakona o izkoriščanju zemljišč na melioracijskih področjih. Zaostri je potrebno zbiranje prispevkov za investicije in vzdrževanje melioracijskega sistema.

10. Občinski odbori SZDL naj takoj obravnavajo pogoje in način izvajanja teh nalog. Vodstva krajevnih organizacij SZDL, zadrugne svete, kolektive kmetijskih gospodarstev in zadrug je treba temeljito seznaniti z našo politično akcijo na vasi, da jo bodo sposobni tolmačiti in izvajati.

V vse te naloge se morajo vključiti vse subjektivne sile: Zveza komunistov, organizacije SZDL kot tolmač politike socializacije in napredka kmetijstva, kot vzpodbudnik delovnih kolektivov in zasebnih proizvajalcev za večjo proizvodnjo, dalje sindikalne organizacije kot vzgojitelji kolektivov in uravnalci socialističnih načel delitve, ljudski odbori kot odgovoren činitelj za razvoj socialistične proizvodnje in usmerjevalci gospodarskega razvoja komune, gospodarska zbornica, vsa kmetijska strokovna društva, predvsem pa delovni kolektivi in njihovi organi kot neposredni izvrševalci nalog hitrejšega razvoja kmetijske proizvodnje in vzporedno socializacije vasi.

MESTO KMETA

Glede problema pridobivanja zemljišč pa je tov. Sida Podlessek menila, da je šel ta proces razmeroma zelo počasi. Ze to, da imamo v okraju še vedno 90% zemljišč v zasebnem sektorju, zelo zgovorno kaže, da smo ta proces razvijali počasi. Kmetijske organizacije so v lanskem letu kupile vsega 97 ha zemlje, nekaj več zemlje so z nakupom pridobile kmetijske zadruge in sicer 240 ha. Nekoliko več kot z nakupom so kmetijske gospodarstva pridobila zemljo s spremembo gozdnih tal v obdelovalne površine. Naš pet-

vajali. Šele ko bo kmet to našo politiko poznal, bo vedel, da je njegovo mesto v kooperaciji s kmetijsko zadrugo odnoso kmetijskim gospodarstvom na tistih področjih, kjer bodo kmetijska gospodarstva kooperacijo sama razvijala.

ZA HITER RAZVOJ FARMSKE PROIZVODNJE

V nadaljevanju je tov. Podlessekova govorila o dopolnitvi odlokov o agrotehničnem minimumu in dosledni pripravi in izvajanju te akcije, dalje o solidni pripravi in skrbi za

JE V KOOPERACIJI

V razpravi po poročilu tov. Štefana Antaliča je predsednica okrajnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva tov. Sida Podlessek med drugim poudarila, da nam je zaostajanje v kmetijski proizvodnji povzročilo določene gospodarske, pa tudi politične težave. Prvotno smo namreč predvidevali, da nam ne bo treba uvažati nekaterih osnovnih živilskih artiklov, da je pa proizvodnja bila nezadostna za domače potrebe in smo zato v zadnjih dveh letih morali ponovno večje količine hrane uvažati.

To nam je po besedah tov. Sida Podlessek v celotni naši investicijski izgradnji povzročilo težave, ker so se devizna sredstva, ki bi bila sicer namenjena za vlaganje v gospodarstvo, morala uporabljati za uvažanje hrane. Pri tem pa so bile še nekatere druge težave. Če pa pogledamo proizvodnjo na kmetijskem področju v našem okraju, smo v zadnjih nekaj letih zabeležili lepe uspehe, predvsem zaradi tega, ker smo s kooperacijo, ki smo jo začeli pred tremi leti, razmeroma dobro razvili proizvodnjo in imamo danes v okraju pretežno posejane visokorodne pšenice in imamo velike površine zemlje posejane tudi že z visokorodno koruzo. Sploh smo na področju kmetijske proizvodnje v družbenem in tudi v zasebnem sektorju dosegli določen napredek. Vendar so tudi ti fond, ki jih naš okraj daje, z ozirom na to, ker ima socialistični sektor v našem okraju vsega okrog 10% obdelovalne zemlje, razmeroma mali, ker vemo, da dobivamo iz zasebnega sektorja razmeroma male tržne presežke, to pa zaradi tega, ker nam prevladuje drobna posest in ker dajejo posestva od 2 do 5 ha razmeroma male tržne viške, zlasti v hribovitih predelih. Zato je za ustvarjanje večjih tržnih viškov predvsem nujno, da hitro razširimo površine socialističnega sektorja in to predvsem površine kmetijskih gospodarstev, ker so naša kmetijska gospodarstva tehnično, kadrovsko in organizacijsko najbolj usposobljena, da v kratkem času na novih površinah hitro dvignejo proizvodnjo.

POČASEN PROCES PRIDOBIVANJA ZEMLJIŠČ

Nato je tov. Sida Podlessek navedla nekaj podatkov, ki potrjujejo to trditve in sicer to, da se je proizvodnja v naših kmetijskih gospodarstvih v zadnjih štirih letih, kar se tiče proizvodnje pšenice, podvojila, da se je proizvodnja koruze povečala, da imamo 2,5-krat več gove, da imamo 6-krat več prašičev in da so poleg obstoječih v izgradnji novi živinorejski obrati, ki bodo proizvodnjo v naslednjih dveh letih še nekajkrat zvišali. Ilustrativno k temu je še podatek, da se ob takim povečanju proizvodnje zemljišča naših gospodarstev povečala samo za 21%. Torej se je kljub razmeroma majhnemu porastu zemljišč proizvodnja v družbenem sektorju dvignila razmeroma močno.

letni plan predvideva, da bi se zemljišča družbenega sektorja povečala za 5.000 ha. Glede na zahteve kmetijskih zadrug kaže, da bomo v prvem obdobju odkupili približno 2.000 ha zemlje. To se pravi, da se bo površina v družbenem sektorju v razmeroma kratkem času močno dvignila in je plan, ki ga imamo za obdobje tega petletja, razmeroma realno postavljen in bo v sistematični in vztrajni akciji ustvarljiv.

O tem, kako naj se razvija, na primer, kmetijska zadruga, je tov. Podlessekova poudarila, da so razprave, kje naj se razvija kmetijska zadruga in kaj naj bo njena naloga, v zadnjem letu precej škodovala pri nadaljnji socializaciji kmetijstva. Od tega, kako bomo tolmačili to politiko, je odvisno, koliko bomo nakupili zemlje, kako hitro se bo večala lastna proizvodnja naših kmetijskih zadrug. Zato mora biti orientacija preobrazbe kmetijstva jasna vsem našim organizacijam Socialistične zveze do krajevnih organizacij. Potem bo tudi našemu zasebnemu kmetu mnogo bolj jasno, kakšna je njegova perspektiva v politiki, ki jo bomo v naslednjem obdobju iz-

porast kooperacije in sicer v pravem smislu besede proizvodne kooperacije in to na področju poljedelstva in živinoreje, nato pa o nekaterih problemih nadaljnega ekonomskega napredka kmetijskih gospodarstev in kmetijskih zadrug. To predvsem glede proizvodne cene, njihove nadaljnje izgradnje in kapacitet, ki bodo v najkrajšem času dograjene — ob čimprej organizirani proizvodnji. Tu je tov. Podlessekova omenila pojave, ko so kmetijske organizacije nove kapacitete razmeroma počasi začele uporabljati. Pri tem jih je motilo predvsem to, da so pri nekaterih vrstah proizvodnje imeli izgubo. Ta vprašanja so sedaj delno urejena s cenami in zato bodo po sodbi tov. Podlessekove v bodoče urejena tudi z drugimi odnosom družbe do razvoja kmetijstva glede obremenitev, investicij, itd.

Vsi obeti so, da se bodo ta vprašanja ugodneje rešila in bi v bodoče bilo škodljivo, če bi nastal kakršen koli zastoj v nadaljnjem hitrem dvigu in razvijanju farmske živinorejske proizvodnje.

Ob koncu pa je tov. Podlessekova govorila o nekaterih kadrovskih vprašanjih naših kmetijskih zadrug.

BREZ ZASTOJA

Alkocija subjektivnih sil, ki je bila letos spriči splošnega gospodarskega položaja močnejša že v začetku leta, je očitno že začela roditi sadove. Gospodarske organizacije so začele spoznavati, da z uspešnim dvigom proizvodnje izvoza in produktivnosti ne rešujejo samo splošni, temveč tudi svoj položaj in standard kolektivov. O uspehih gospodarjenja, a tudi o težavah, ki se porajajo v posameznih gospodarskih organizacijah, je med drugim razpravljala pred nedavnim izvršni odbor občinskega odbora SZDL v M. Soboti.

Ugotovil pa je, da se posamezna podjetja še premalo zavzemajo za izterjavo dolgov, premalo je zavezotni tudi pri iskanju notranjih rezerv itd. Pri prilagoditvi pravilnikov o razdeljevanju osebnih dohodkov je še vedno premalo upoštevana stimulacija, da bi se na ta način prizadevnost posameznih članov kolektiva čimbolj povečala.

Glede na številne težave in slabosti, ki so nanje pokazale analize, čakajo v letošnjem poletju organe uprave, politič-

ne delavce, strokovnjake, članke delavskih svetov ter političnih in družbenih organizacij važne in neodložljive naloge na področju izpolnjevanja plana, izvoza, pri problemih tržišča, surovin, investicij, itd. Prejšnja leta je bila že navada, da je šla večina ljudi v juliju in avgustu na dopust. V gospodarskih organizacijah so predvsem vodilni ljudje in strokovnjaki odhajali na dopust v teh dveh mesecih. Podobno je bilo tudi z ljudmi iz uprave, iz ljudskih odborov in zbornic. Ze pravilo pa je bilo, da je med poletjem počivalo politično delo.

Spriči drugačnih razmer in številnih del, ki jih je treba odpraviti in jih ni mogoče odlagati na poznejši čas, lahko pričakujemo, da bo letošnje poletje polno politične in družbene aktivnosti, ne samo v podjetjih, temveč v vseh organih in organizacijah komune. Le na ta način — če bo delo teklo brez zastoj — bomo lahko čim hitreje odpravili težave v gospodarstvu. Tudi to so med drugim poudarili na že omenjeni seji izvršnega odbora občinskega odbora SZDL v Murski Soboti.

Pred plenumom je razpravljala o kmetijstvu tudi Izvršni odbor Okrajnega odbora SZDL

V PRIHODNJE: DOSLEDNOST PRI SOCIALISTIČNI PREOBRAZBI KMETIJSTVA

V nadaljevanju razprave na plenumu, v kateri je sodelovalo 13 diskutantov, je bilo govora med drugim tudi o objektivnih ekonomskih pogojih, ki so povzročili trenutno stanje v našem kmetijstvu, o politiki cen, regresih, premijah, odlokih o agrotehničnih minimih, davčni politiki, kooperaciji, kadrovskih zadevah in drugem.

nje v našem kmetijstvu, o politiki cen, regresih, premijah, odlokih o agrotehničnih minimih, davčni politiki, kooperaciji, kadrovskih zadevah in drugem.

daljnji razvoj. Dejal je tudi, da so analize našega gospodarskega položaja, posebno v zvezi s težavami, ki jih imamo trenutno, pokazale, da je eden izmed glavnih vzrokov za vse te težave prav v tem, da kmetijstvo ni bilo dovolj razvito. Medtem ko smo v industriji in raznih drugih področjih šli zelo intenzivno in hitro naprej, smo tukaj razen na ozkem sektorju socialističnega kmetijstva ostali pri sta-

rih metodah, ne glede na to, da so posamezna področja povečala svojo proizvodnjo, da je uporaba umetnih gnojil večja, vendar to še zdaleč ni tako, kakor bi naš gospodarski razvoj zahteval in kakor bi moralo biti, da ne bi bilo neravnomernosti v razvoju med kmetijstvom in ostalimi področji. Zato je tukaj potrebna sprememba in je treba razvoj kmetijstva hitreje spodbuditi.

kmeta in zadruga, se pravi samo tistega kmeta, ki bo z drugo kooperiral. Tisti, ki bo zunaj zadruga, pa takih ugodnosti ne bo imel.

Dalje je tov. Čačinovič omenil velik razvoj kmetijskih posestev v Pomurju, za katere je menil, da bodo morala v prihodnje še razširiti svojo bazo z nakupom, itd. Nato je govoril o drugih oblikah razširjanja te baze, a tudi o ustvarjanju zadružnih ekonomij. Poudaril je zlasti, da so v ostalih delih naše države naredile zadružne ekonomije mnogo več, kar zadeva odkup površin ali pa zakup, kot so to storila naša kmetijska go-

spodarstva. Tov. Čačinovič je govoril še o tem, da gre pri tem spletu vprašanj za stalno kontinuirano delo ljudskih odborov, političnih forumov, strokovnih organizacij in prizadetih kmetijskih organizacij. Omenil je še urbarialne skupnosti in urbarialne gozdove ter predelovalno industrijo, ki bi lahko bila povezana z direktno proizvodnjo. To velja tudi za kmetijske zadruga, za katere je omenil višje oblike sodelovanja. Ob koncu je še poudaril, da mora biti povezanost kmetijskih zadrug, kmetijskih gospodarstev in komunne mnogo večja kot doslej.

Več odločnosti organov oblasti

Tov. Aleksander Kutoš je med drugim poudaril, — ko je govoril o nekaterih problemih pri izvajanju minimalnih agrotehničnih ukrepov, — da je za kooperacijo v beltiški občini, kjer je na 1000 ha površin 5000 parcel, značilna skrajna anarhija delovnega procesa. Vsa vlaganja po količini, času in prostoru določa kmet. Zaradi tega je taka kooperacija dostikrat neuspešna, silno draga in zato je upravičen dvom, da bi takla kot je, vodila k podružljanju kmetijske proizvodnje in veliki blagovni proizvodnji. Po njegovi sodbi bi lahko občinski odlok o minimalnih agrotehničnih ukrepih v marsičem prispeval h kvalitetnejšim oblikam sodelovanja in boljši organizaciji dela, le da niso bile izkoriščene vse možnosti, ki jih ta predpis po svoji vsebini daje. Kmetijska strokovna služba namreč ocenjuje, da bodo proizvodni rezultati na površinah, za katere so bili predpisani minimalni agrotehnični ukrepi, neprimerno višji od onih izven teh kompleksov. Vendar tudi na teh površinah ni bilo prave organizacije dela in nekega reda. Zato tudi inšpekcijska služba ni mogla slediti proizvodnji in nadzirati, če so vsi agrotehnični ukrepi bili tudi v resnici izvajani.

V beltiški občini je bilo ugotovljenih 17 primerov, da kmetovalci niso uporabili predpisanega semena, a tudi druge pomanjkljivosti, ki jih je mogoče skoraj s popolno gotovostjo predvidevati, a jih sedaj ni mogoče dokazati, niso bile ugotovljene. Bile pa so še tudi druge formalne in organizacijske pomanjkljivosti. Gre za to, da že v prihodnjem letu zagotovimo tolikšno kmetijsko proizvodnjo, da bo pokrila vse naše potrebe in da s tem eliminiramo uvoz belih žit, kakor tudi za uvajanje socialističnih družbenih odnosov na vasi — za podružbljenje kmetijske proizvodnje. Tov. Kutoš je nato iznesel vrsto konkretnih predlogov, v katerih je predvsem odločno zavrnil mnenje, da nam odloki o minimalnih agrotehničnih ukrepih niso več potrebni, ker kmetovalci že tako te ukrepe samoiniciativno izvajajo tudi na tistih področjih, ki jih odlok ne zajema. Površine, ki so že bile zajete pod minimalne agrotehnične ukrepe, naj se ne bi zmanjševale, nasprotno, povečale naj bi se povsod tam, kjer mo-

remo tudi zagotoviti realizacijo teh ukrepov. V uresničevanje odlokov, ki predpisujejo minimalne agrotehnične ukrepe, pa je treba vnesti več odločnosti organov oblasti.

V nadaljevanju je tov. Kutoš iznesel še ostale predloge, med drugim tega, da naj kmetijska zadruga na kompleksih, kjer se izvajajo minimalni agrotehnični ukrepi, posameznim kmetovalcem ne delajo uslug časovno po njihovi želji, ampak po svojem planu setve. Umetna gnojila in semena naj se delijo oziroma izdajajo na delovščinih, t. j. na njihovi. Da pa bo kooperacija obojestransko privlačna, jo je treba ekonomizirati, saj je samo tako mogoče objektivizirati interes kmetijske zadruga in strokovne službe za kooperacijo. Zato naj kmetijske zadruga sklepajo takšne kooperacijske pogodbe, ki bodo predvidevale plačilo uslug in materiala, skratka vsa vlaganja kmetijske zadruga, iz tistega pridelka, ki je rezultat kooperativnega odnosa, razen v primeru, ko je tak pridelek suficitaren, kmetovalec pa ga lahko s pridom še naprej predela. S tem v zvezi je tov. Kutoš predlagal še nekatere naloge ljudskih odborov in občinskih odborov SZDL.

SLAB ODNOS INDUSTRIJE DO KMETIJSTVA

Nekateri diskutanti so iznesli tudi primere malomarnega odnosa industrije do kmetijstva. Inž. Franc Skledar je navedel med drugim primer velikih grabelj, ki so se pri prvem delu zvile, a jih niso hoteli popraviti oziroma jih ni bilo mogoče dobiti nazaj iz tovarne. Prav tako so se na KG Rakičan pokvarile tri škroplilnice, vendar na trikratno urgenco ni bilo strokovnjaka, da bi jih pregledal in dal navodila za uporabo. To kljub temu, da je za uporabo škroplilnic sedaj največja sezona. Tov. Alojz Benko pa je iznesel prav tako nekaj primerov, ko industrija ne skrbi dovolj za kmetijstvo in poudaril med drugim predvsem slabo vrstico, ki ovira dela na kombajnu pri žetvi.

V imenu glavnega odbora SZDL Slovenije je pozdravil plenum tov. Rudi Čačinovič, ki je v svojem prispevku v razpravi med drugim omenil, da bo kmetijstvo v prihodnje glede cen bolj stimulirano in da bo prišlo do svojih skladov, do sredstev za svoj na-

Večja povezanost v komuni

V nadaljevanju je tov. Čačinovič govoril o nekaterih težavah v zvezi s tem. Omenil je, da smo v zadnjih dveh letih nekoliko popustili v tem pogledu, glavni vzrok pa je to, da kmetijstvo ni bilo stimulirano, da ni ustvarjalo takih fondov, kakor nekatere druge dejavnosti. Pri tem se je zgodilo to, da smo odvisni od individualnega kmetijskega proizvajalca, ki gotovih bremen ni nosil, kjer ni bilo takih ovir kot na socialističnem sektorju, kjer so bile potrebne mnoge nove investicije, ki so v mnogo večji meri bremenile proizvodnjo na preozkem sektorju.

Nato je tov. Čačinovič menil, da je vprašanje kooperacije še premalo poudarjeno. Kooperacija je imela po nje-

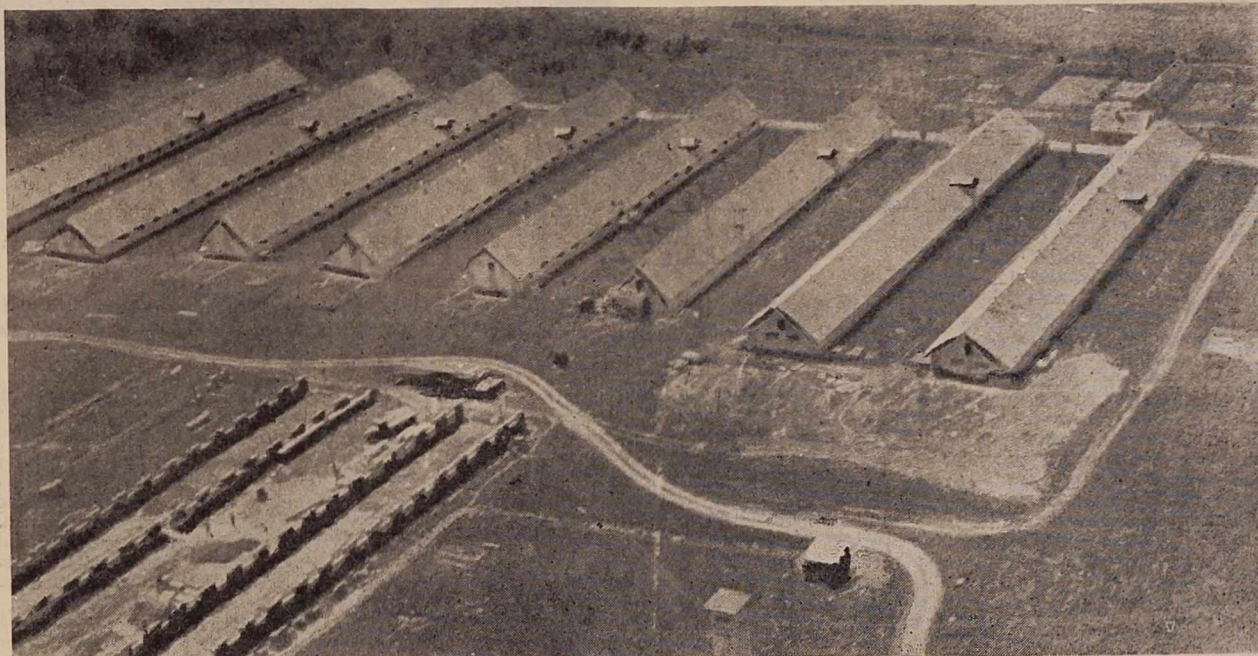
govni sodbi ravno take težave kot splošen razvoj v gospodarskih organizacijah, ker ni bilo zadostne stimulacije glede na cene, itd. Če se bo ta razvoj popravil, če bo odnos med cenami kmetijskih proizvodov in ostalimi boljši, bo to tudi mnogo bolj delovalo na kooperacijo in bodo lahko tudi zadruga mnogo več pridobile. Po njegovi sodbi gre samo za to, kako razdeliti te dohodke, ki se predvidevajo med drugo oziroma socialističnim sektorjem in pa med individualnim kmetom. Tov. Čačinovič je rekel, da ne bi bilo prav, če zasebni kmetovalec ne bi imel istih obveznosti, kot jih ima delavec v tovarni. Akumulacijo bo treba vsrčiti preko zadrug, saj bo šla vrsta ukrepov v korist

Konkreten akcijski program

V svoji zaključni besedi je sekretar OK ZKS tov. Ivan Ros poudaril pomen nekaterih sklepov, iznešenih v razpravi ter dejal, da je treba sprejeti sklepe tudi izvajati. Kar zadeva agrotehnični minimum in odloke o njem, je menil, da je treba te probleme po komunah še enkrat proučiti in izpolniti. Hkrati je treba ljudem povedati, da bomo v prihodnje doslednejši pri izvajanju vsega, kar smo si postavili kot naloge pri socialistični preobrazbi in napredku kmetijstva v Pomurju. Hkrati se je treba v komunah dogovoriti za konkre-

ten akcijski program. Kar zadeva usluge kmetom od strani zadrug, pa je menil, da naj zemlja kmet sam kompletira, ker mu bo zadruga sicer zaradi razparceliranosti usluge dražje zaračunavala. Nakup zemlje je treba dalje opravljati tam, kjer nam bolj ustreza.

Pri teh in vseh drugih vprašanjih pa so potrebna po sodbi tov. sekretarja Rosa (odkup, zakup zemlje, arondacija, itd.) enotna stališča vseh prizadetih organov v komuni. Pri vsem tem je treba skladno tudi reševati kadrovska vprašanja in vzgajati kadre, ki jih že imamo.

Pogled iz letala na hleve KG Rakičan (foto: Stolnik).

BREZ VEČJIH TEŽKOČ V GORNJI RADGONI

»Kakšnih posebnih problemov pri nas na področju gospodarstva ni bilo. Manjši so pa tako povsod.«

Talko je začel razgovor podpredsednik radgonske občine, tovarniš Jože Štelcel, ko sem ga

vprašal za gospodarstvo in njegovo gibanje.

»Vseh podatkov sicer še nimamo zbranih, vendar kolikor

jih je, vam jih bom posredoval. Podjetja v naši občini v glavnem dobro stojijo. Z ozirom na sezonsko poslovanje nekaterih naših podjetij bodo tudi manjši zaostanki razumljivi. Ta podjetja bodo v sezoni nadomestila zamujeno talko, da bo gospodarski plan za leto 1962 v celoti realiziran. Kar se tiče drugih podjetij, je stvar z odpravo nekaterih objektivnih težav urejena.

Eno najboljših, pa tudi z najboljšo široko dejavnostjo je podjetje Slatina Radenci. Letni gospodarski plan predvideva okrog 27 milijonov dinarjev bruto produkta. Od vsega tega je podjetje Slatina Radenci že izpolnilo nekaj čez 14 milijonov. Vsekakor pri podjetju Slatina Radenci z realizacijo letnega plana ne bo težav.

In druga podjetja? »Druga podjetja nekoliko zaostajajo. Tako je Avtoremont izpolnil letni plan s 45 odst., Gradbeno podjetje s 39 odst. S 70 odst. pa je Elrad realiziral svoj letni plan.

Kakor sem že omenil, nimamo zbranih še vseh podatkov. Tako je trenutno še nemogoče podati celotno sliko gibanja gospodarstva minulih šestih mesecev.

Jože Šabjan

Razdrobljene parcele — nerentabilna proizvodnja

Tov. Rudi Rapl je obširno razpravljal o problemih kmetijstva v soboški občini. Med drugim je omenil, da je kmetijska zadruga Grad zaključila poslovno leto z najboljšimi rezultati. To je razumljivo, saj se ta kmetijska zadruga peča izključno z blagovnim prometom. Šele v drugi polovici leta so začeli z raznimi plantažami sadjarstva.

Iz zaključnih računov za l. 1961 pa je razvidno, da so zadruga izkazovale največje izgube pri strojnih odsekih. KZ Martjanci je imela lani 6,5 milijonov dinarjev izgube v strojnem odseku, vendar se kljub temu niso mogli s to KZ na združenju dogovoriti za enotno malitinskih merico, ki naj bi bila letos za vse kmetijske zadruga 9%, na združenju pa so se kasneje dogovorili za 10%.

Ocene predloženih bilanc pa med drugim kažejo, da so vse kmetijske zadruga lani trudile, da bi povečale osnovna sredstva, predvsem za nakup strojev in opreme, pa tudi za gradnjami, ki so bile najnujnejše za razširjeno reprodukcijo. Dejansko povečanje glede na leto 1960 ni nikjer manjše od 130%. Povsod se

je povečal celotni dohodek in to predvsem na račun ugodnejše delitve, itd. Povsod so se običajno povečali osebni dohodki iz dela čistega dohodka in sicer pri Gradu 135, v M. Soboti 177% itd. Vse kmetijske zadruga so vložile iz čistega dohodka v sklade veliko manj kot v leto 1960. To pomeni, da je le Grad dosegel od tega zneska 80%, vse ostale KZ pa manj. Nekatere KZ pa niso dosegle niti 50% glede na leto 1961. Sklad KZ, ki se formira obvezno 50% od premij, se je uporabljal tudi za osebni dohodek, predvsem v Pucovcih in Prosenjakovcih. Bruto produkt na enega zaposlenega je bil najvišji pri Gradu in sicer 1,040.000 dinarjev, najnižji pa v Pucovcih (633.000 din). Razumljivo, da je moral kolek-

tiv pokrivati plače iz 50% dela premij, namenjenih za sklade.

Po zadnji analizi, ki jo je izdelal občinski odbor SZDL v Murski Soboti je razvidno, da vse kmetijske zadruga intenzivno delajo po vprašanju odpravljanja napak. Odpuščajo odvisno delovno silo na ta način, da predvsem v upravi združujejo blagajniška in analitska delovna mesta. V nekaterih zadrugah menijo, da ni potrebno delovno mesto komercialnega. Delajo konkretne analize za odpravo velikih izgub, ki jih izkazujejo v strojnih odsekih, delajo na popravilu pravilnika o razdeljevanju čistega dohodka in osebnega dohodka in to tako, da skušajo s točkovanjem urediti delo na ta način, da bi bil vsak proizvajalec tudi v kmetijski zadrugi čim bolj stimulatивно nagrajen. So pa še določene pomanjkljivosti, ki jih bo treba z intenzivnim delom odpraviti.

Glede plana proizvodnega sodelovanja za leto 1961/1962 je tov. Rapl menil, da ni sko-

naj v nobeni kulturi realiziran. Podatki za nekatere najpomembnejše kulture kažejo, da je plan pšenice realiziran s 73%, koruze s 87%, ječmene s 29,7%, ovsu 12,9 in travništvu 53,8%. Po razpoložljivih podatkih je plan dosežen le pri krompirju in sladkorni pesi. Zelo malo ali pa nič so

PREMALO SKLADIŠČ

Pšenica je zaradi preobilnega deževja nekoliko plegla, žetev pa je trenutno v polnem teku. Pri tem podjetju bodo nastale težave glede vskladitve pšenice, kajti ves pridelek bo za seme, zaradi tega pa je potrebno nekoliko več prostora, da se pšenica temelji-

NAPAKE ODPRAVLJAJO

Ta zadruga in njeni organi v tem času vlagajo mnogo pri zadevanju, da odstranijo napake, ki so se dogajale v preteklem in letošnjem letu. Osnovna naloga, ki je pred njimi, je predvsem v organizacijskem urejanju v zadrugi in

kmetijske zadruga delale na arondaciji, kar je postavilo poročilo na plenumu kot eno prioritetenih nalog. Razmerje, kakršnega imamo v KZ Prosenjakovci, poslovna enota Folkovci, da imajo 114 ha na 500 parcelah, kaže, da lastna proizvodnja v takem primeru ne more biti rentabilna.

to osuši. V mesecu juliju se je prilično povečala mlečnost krav na KG, predvsem zaradi paše in krmljenja z mlado travo in deteljo. Tako znaša povprečna mlečnost na dan v Murski Soboti 7,1 litra, v Rakičanu 7,08 litra, v Topolovcih 8 litrov in v Petanjcih 11 litrov.

njena preorientacija v proizvodnji. To delo je zahtevalo predvsem usposabljanje kadrov. Čutijo, da so politične organizacije mnogo pomagale pri tem delu, na drugi strani pa so zabeležili premalo možnosti od zbornic.

Presrečen si državljani, ki še nisi potoval z avtobusom po naših prekmurskih kotanjah! Koliko lepih trenutkov te še čaka. Doživel boš marsikaj, česar si niti v sanjah ne moreš predstavljati: okusiš boš grozote alžirske vojne, eksplozijo atomske bombe, orkan in še marsikaj.

Meni, ki še sedaj urejam svojo klavirno možgansko inmovno soboškega malomeščana, je vse to že znano, saj sem že imel srečo voziti se po

tako dolgega, kot sezname dolžnikov v naših podjetjih, v sodega kot cene v soboških gostinskih lokalih, nekaj ponosnega kot poslopja soboškega živilskega trga, obenem pa nekaj tako zaletavega kot soboško gradbeništvo.

Kmalu nato, ko smo zapustili soboški asfalt, me je takilo milo vrglo s predzadnjega majavega sedeza, da sem s svojo trdo, v večerni šoli izobraženo glavo prebil strop avtobusa in pogledal, če se iz

sem poleg mednarodnih lahko občudoval tudi nekatere dialektične posebnosti in se vzhlečeval nad sočnostjo medčloveških odnosov. Mojega užitka je bilo kmalu konec, ker nas je v tretji brzini spet zajel močan vztrajnostni moment, ki nas je najprej vse zgnel na soferjevo glavo, nas stisnil na strop, da smo viseli kot napol odlepljene stenske slikarije, nato pa nas je stisnilo k tlom kot naša malo prodajna mreža potrošnika,

izbruhnil, pa spet sunkovito vsrkal in se zapodil dalje po prašnem kolovozu. Le da sem imel pri tem srečo in sem ostal zunaj ter začel zbirati svoje neurejene ostanke kot to že dalj časa poskuša soboška godba, le da sem imel jaz še to prednost, da sem za to posel imel dosti volje. Pa se mi kljub temu še do danes ni popolnoma posrečilo.

Manjka mi namreč še ključ za navitje mehanizma in sem torej podoben soboški Svob-

Lepa gesta do soobčanov

V Ljutomerski občini je odbor za pomoč prizadetim po toči oslejš organiziral že dve večji zbiralni akciji. Predhodno so v vseh vaseh sklicali posvetovanja s prebivalstvom in se domenili o oblikah pomoči ter o času zbiranja prispevkov. Vasko organizacije so v polni meri razumele situacijo ter se zavzele za to, da so bili prispevki kar največji.

Uspehi teh akcij niso ostali. Obe kmetijski zadrugi in Vinogradniško-živinorejski kombinat Ljutomer so dali na razpolago vozila za prevoz prebivalstva pa je zbralo za okrog osem kamionov raznih sadik, zelja, fižola in ostalih pridelkov in zelenjave. Akciji sta potekali po dogovoru in tako so v prizadetih krajih prejeli zbrane prispevke, pri razdeljevanju katerih so sodelovali tamkajšnje vasko organizacije, pravočasno in neposredno.

Vrednost zbranih prispevkov cenijo nad 3 milijone dinarjev. To je v primeri s povzročeno škodo sicer malo, vendar so s tem opravili osnovno rešitev. Kakor smo

zvedeli, so se v tej akciji še posebno izkazale vasi Cven, Mota, Veržej, Križevci pri Ljutomeru, Bolehnečci, Vučja vas, Gibina in druge. Skratka: prebivalstvo iz neprizadetih krajev Ljutomerske občine je do svojih občanov v krajih, ki jih je opustošila toča, imelo polno razumevanje. Ta njihova humana gesta pa vsekakor zasluži lepo priznanje.

Kakor smo zvedeli, je v tem času v teku že osrednja zbiralna akcija, v kateri bodo zbirali tudi ostale prostovoljne prispevke. Pri tem kažejo precejšnjo naklonjenost tudi nekatera podjetja. Začeli pa so tudi že z zaposlovanjem tistih delavcev, ki imajo večje družine in le manjša posestva ter so ostali brez zaslužka.

Preveliki izdatki

Na področju zdravstva in socialnega varstva v gornjeadgonski občini so v zadnjem polletju močno porasli stroški. Pred kratkim je o tem razpravljala aktiv ZK. Ugotovljeno je namreč, da so izdatki, v primerjavi z lanskim letom, preveč narasli. Tako so letos potrošili za ambulantno zdravljenje 6 milijonov več kakor v istem obdobju lani. Za zdravstvo prav tako 6 milijonov več, za zdravila in sanitetni material 5 milijonov več. Tudi izdatki za nadomestilo plač so se povečali za 5 milijonov.

Vsekakor so to ogromni izdatki. Aktiv je sprejel sklepe, s katerimi bodo v drugem polletju skušali primankljaj nadoknaditi, ali pa ga vsaj omejiti pri njegovem naglem večanju.

JOŽA HORVAT - JAKI
NA MEDNARODNI
GRAFIČNI RAZSTAVI

Na četrti mednarodni grafični razstavi v St. Moritzu v Švici razstavlja poleg Amieta, Arpa, Campiglija, Clavéja, Ernija, Fischenja, Friedlenderja, Kalka, Motija, Marinija, Picasa, Zadkina in drugih znanih umetnikov naš rojak, slikar Joža Horvat-Jaki.

Kot edini predstavnik jugoslovanske grafike na tej razstavi je obenem razstavljalavec z največ eksponati — prireditelj pri uvrstitvi v razstavo kar deset njegovih del.

Bravce, ki želijo sodelovati s svojimi literarnimi prispevki (pesmi, krajši prozni sestavki, šale itd.) v Zadržnem koledarju, ki bo predvidoma spet izšel, in v Pomurskem vestniku, prosimo, naj do 1. septembra 1962 pošljejo svoje prispevke uredništvu Pomurskega vestnika — za koledar. Vsak sodelavec naj pošlje svoj točen naslov in eventualne želje glede objave (pod kakim imenom naj bo objavljeno). Objavljeni prispevki bodo tudi primerno honorirani.

Pomurska založba

Pomurski vestnik

Namesto uvoda:

in za kontrast navedimo Soboto, kjer letos ni bilo Prešernove proslave, kjer igra himno na proslavah kvintet, kjer obstoji »Svoboda« le na papirju, kjer...! Menda bo kar dovolj, da se nam bo zazdelo kulturno življenje v Radgoni in njeni okolici še živahnejše.

RAZGIBANO GLASBENO
ŽIVLJENJE

Mešani zbor radgonske »Svobode« ima 45 članov, ki redno hodijo na vaje in marljivo delajo vso sezono, od septembra do junija. Zbor je pod vodstvom Ivana Vrbaniča nastudiral v minulih sezonah okrog 13 narodnih in umetnih pesmi, s katerimi je nastopal na raznih proslavah, v povezavi z oktobrom gasivskega društva Radgona pa je dal celovečerne koncerte v Radgoni, Stogovcih, Apačah, pri Vidmu in na Kapeli. Najboljši obisk je bil na koncertu v Stogovcih, kjer se je zbrala predvsem mladina, najslabši pa v Apačah. Tega je verjetno kriv neugoden termin nastopa, saj je drugače tudi v Apačah dovolj zanimanja za glasbene prireditve. Z zborom so menili nastopiti ob priliki obletnice radenskega zdravilišča, vendar jih odbor za pravico tega praznovanja iz nerazumljivih vzrokov ni povabil, to tudi kljub zborovi kvaliteti. Jeseni računajo, da bodo sodelovali na Pomurskem

sejmu v Radgoni, seveda, če jih spet ne bodo obšli.

Godbo na pihala radgonskega DPD »Svoboda« sestavlja 35 rednih članov, vodi pa jo poštvovalni Franjo Irgolič. Godba, ki je pred dvema letoma dobila nove instrumente, pred kratkim pa nove, enotne obleke, dela prav tako kot

prenese nekvalitetnih poskusov. Zato dramske sekcije iz okolice ne upajo na radgonski oder. Zaradi domačega dramskega mrtvila bi bilo pričakovati več gostovanj iz Maribora. Toda mariborsko gledališče letos še ni pokazalo interesa za gostovanje v Radgoni, čeprav je prejšnja leta

Razgibano kul

zbor sistematično in je poleg nastopov na raznih proslavah priredila več samostojnih promladnih koncertov, tako v Apačah, Stogovcih, Radencih, Negovi in pri Vidmu. Razveseljivo je, da sestavljajo godbo večinoma mladi člani.

KAJ PA DRAMATIKA?

Najtežje je z dramsko sekcijo, ki že dve leti ni bila aktivna. Za to sta v glavnem dva vzroka: ni ljudi, ki bi sodelovali v tej sekciji, razen tega pa je radgonsko gledališko občinstvo dokaj zahtevno in ne

redno prihajalo s kvalitetnimi odriškimi deli (Odprto nebo, Samorastniki itd.).

Medtem, ko so starejši gledavci v Radgoni prikrajšani za kakršnekoli dramske užitke, pa najmlajši to niso, saj lutskovna sekcija radgonske »Svobode« pod vodstvom Clike Žerdmove redno skrbi zanje. Letos jim je priredila 4 predstave, po okolici pa je dostavala v Stogovcih, Apačah, Negovi, na Kapeli in pri Vidmu. Povsod je naletela na lep sprejem, saj so otroci najhvaležnejše občinstvo.

KNJIGA 62

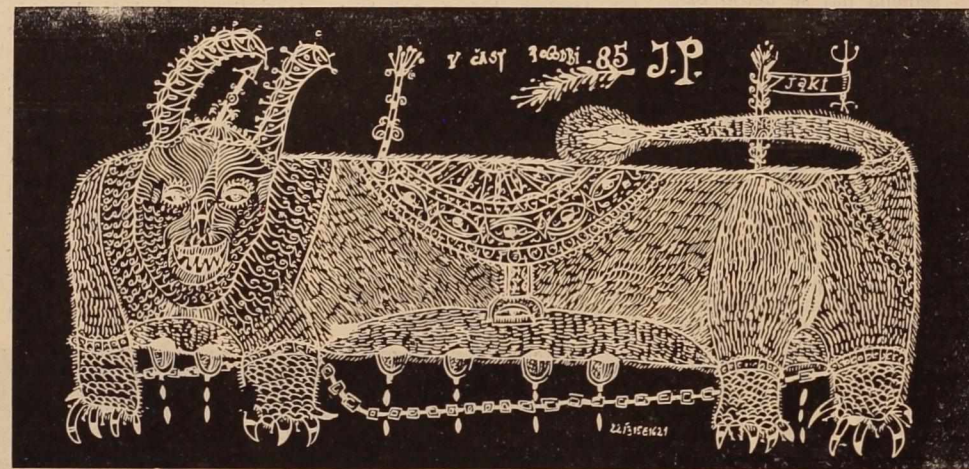
Slovenske založbe so se zedinile, da skupaj izdajajo svoje glasilo in tako Knjiga 62 spet redno izhaja. Pred kratkim je izšla že sedma številka. Ta prinaša na prvem mestu sestavek Djura Smčbergerja »Politična literatura«. Med leposlovnimi izvirnimi novitetami omenimo Bratka Krefta »Kalvarija za vasjo«, ki jo je izdala Pomurska založba, Pesmi Alojza Gradnika, ki jih je za Cankarjevo založbo ob pesniškovi 80-letnici izbral in uredil Filip Klan, roman Mire Miheličeve »Mladost mesece« pri isti založbi, pesniško zbirko Ludvika Mrzela »Ogrlica«, ki jo je izdala založba Obzorja v Mariboru in izbrane črtice Janka N. Roglja »Kruh in srce« pri Državni založbi Slovenije. Med leposlovnimi prevodi so Johana Dos Passosa »Dvainštrideset vzporednik«, prvi del znamenite trilogije »USA«, ki je pisatelju prinesla svetovno slavo in vplivala na mnoge moderne romanopisce po vsem svetu, F. M. Dostojevskega »Zapiski iz mrtvega doma« s spremno besedo dr. Bratka Krefta, enega naših najboljših poznavalcev ruske književnosti, ter komedija »Milo za drago« Williama Shakespeara v prevodu Mateja Bera.

Med znanstvenimi in poljudnoznanstvenimi novitetami omenimo Janeza Stanovnika »Strukturne spremembe v svetovnem gospodarstvu«, »Uvod v empirično analizo potrošnje« Ivana Turka, ki bo s pridom služil študentom in ekonomistom, ter Živočina Jeremića »Fotografski tečaj za vsakogar«, namenjenega predvsem mladim fotoamaterjem.

Poleg drugih krajših sestavkov prinaša nova številka Knjige 62 tudi zapisek o Pomurski založbi. V njem je podan namen in pomen ustanovitve in delovanja te mlade

založbe na skrajni periferiji slovenstva, obenem pa pregled njenega letošnjega knjižnega programa, v katerem sta tudi dva prevoda, Gyula Illyesa »Ljudje s puste« in Karela Čapka »Navadno življenje«. Na zadnjih straneh je bibliografija tiska za mesec maj 1962.

Kot zanimivost omenimo še to, da prejemajo Knjigo 62 zastoj vse knjižnice, šole, društva, klubi in vsi ljubitelji lepe in dobre knjige, če se nanjo naročijo pri Knjižni prodajnem oddelku založbe Mladinska knjiga v Ljubljani. IJO

Jože Horvat-Jaki : Pogodba

Mladi Pomurci v letoviščih

Okrajna zveza prijateljev mladine v Murski Soboti je tudi letos organizirala taborjenje otrok v prijetnih letoviških krajih Verudi in Baški. V obeh letoviščih je doslej letovalo že blizu 500 otrok.

V Verudi letuje šolska mladina od 3. razreda naprej in sicer pod šotorskim križem. Tabor je urejen v prijetnem okolju, ki je kot nalašč za počitek in oddih. Doslej sta tam prebili že dve izmenici 80 otrok, tretja pa je odpotovala v to-

rek. Da je organizacija lažja in da mladina ne bi tam prišla v stik samo s tujimi ljudmi, so izmene organizirali po občinah. Vsaka občina pa določi tudi svoje spremstvo. Prvo izmeno so sestavljali otroci iz radgonske, drugo iz so-

boške in tretjo iz beltske občine. V programu imajo še eno izmeno.

V Baško so letos v prvi izmeni poslali 79 predšolskih otrok iz vsega okraja. Seveda je bilo z njimi v začetku malo težko, vendar so se kmalu privadili. Drugo izmeno je sestavljalo 120 otrok iz lendavske in ljutomerske občine, v četrti izmeni pa bodo letovali otroci iz ljutomerske in lendavske občine skupno s 79 otroki iz Avstrije. V zadnji izmeni pa bo letovalo v domu v Baški okrog 150 otrok iz radgonske, beltske in petrovsko-šalovske občine.

BRIGADA Z ZLATO PLAKETO?

V Veliki Plani se je te dni živo srebro povzpelo do 39°C. Toda to ni vzel volje našim brigadirjem, ki so graditelji ceste bratstva in enotnosti. Malce vročine popoldne ne škoduje; zato pa je ob večerih prijetnejši hlad. Kakor smo že pisali, so edina srednješolska brigada v naselju, kjer so še študentske iz Zagreba, Beograda, Skopja in mednarodna študentska brigada. Naselje je izredno lepo urejeno, povsod so gredice in nasadi. Poleg vsega pa je red in higiena na višku.

Naselje »Ivo Lola Ribar« obdajajo gredice cvetlic. Čeprav so člani Pomurske brigade fizično šibki, — v brigadi je 52 deklet, — je vendar bila že enkrat udarna in enkrat posebej pohvaljena. Vzorna je tudi na področju higiene in reda. Opravljajo večidel lažja dela, ki pa zahtevajo veliko pridnosti in vztrajnosti. Prva dekada je za njimi. Nabrali so že 530 točk in na ti-

hem upajo, da bo na koncu zlata plaketa njihova. Poleg dela na trasi imajo najrazličnejše tečaje, od soferskega pa tja do šivalnega in kuharskega. Sicer pa je njihovo življenje vsak dan bolj pestro.

Z ostalimi brigadami imajo dobre odnose, posebno še z mednarodno. Učijo se tujih jezikov in nekateri poznajo že nekaj črk kitajske pisave. Tuji študentje pa si iščejo prijatelje pri naših brigadirjih in se učijo slovenskega jezika. Ko so nekega večera vprašali črnškega študenta katera od pesmi, ki se jih je naučil v brigadi, mu je najljubša, je kar zapel: Marko skače, Marko skače... To prekmursko narodno pozna bolje od marsikaterega Prekmurca. Seveda ve še marsikatero slovensko, saj se z veliko vnmemo uči slovenskega jezika.

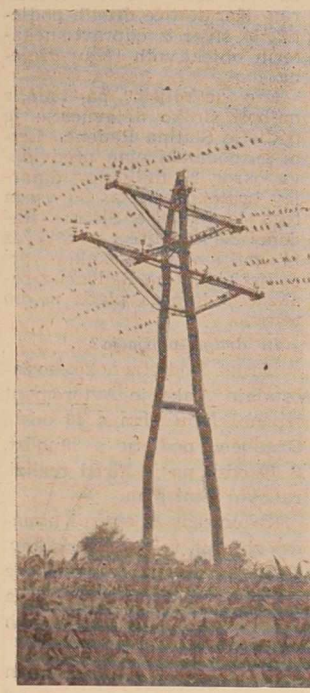
Pomurska srednješolska brigada se bo vrnila v petek zvečer. J. Šabjan

ASFALT DO LENDAVE

Cesta od Murske Sobotice do Lendave letos še ne bo asfaltirana v celoti. Na Upravi za ceste v Murski Soboti so nam povedali, da bodo sedaj najprej končali z deli na odseku Odranci—Črenšovci, nato pa nadaljevali od »Jula-marofa« nekako na sredi med Črenšovci in Hotizo proti Lendavi. Pri Gaberju sedaj pripravljajo cestišče za asfaltiranje.

Medtem ko bodo asfalt na omenjenih odsekih položili že do konca letošnjega oktobra.

pa bodo na odseku Črenšovci—»Jula-marof« delali šele drugo leto. Zdaj se nimajo načrtov za ta del ceste, vendar že računajo, da bo zelo drag in bo tako dokaj dvignil znesek 390 milijonov dinarjev, kolikor planirajo, da bosta stala odseka Rakičan—Črenšovci in »Jula-marof«—Lendava. Vsekakor pa je asfaltiranje te tako važne prekmurske prometne žile kljub visokim stroškom nujno in utemeljeno. IJO

Jesen se bliža... (foto: Stolnik)

BOGATA ŽETEV

Žetev se zahvaljujoč lepemu vremenu, ki je prevladovalo zadnjih nekaj dni, počasi bliža h koncu. Kombajni in mlatilnice kmetijskih zadrug so zaposleni ves dan, ponekod pa delajo tudi ponoči. Sodeč po prvih poročilih, ki smo jih prejeli iz zadrug in kmetijskih gospodarstev, bo pridelek pšenice nekoliko večji od lanskega, pa tudi kvaliteta je precej zadovoljiva.

Povprečen pridelek pšenice na hektar se bo v našem okraju gibala predvidoma med 35 in 40 stotni, najnižji okrog 25 in najvišji blizu 60 stotov na hektar. Seveda tu niso vsi kmeti, ki jih je prizadela nedavna toča.

Posevki so se tik pred žetvijo med sabo močno razlikovali, zato tudi ni čudno, če so med donosi, ki so jih zabeležili, takšne razlike. Skoraj neverjetno zveni, da so na eni izmed parcel posestva v Belčinih zabeležili 57,5 metrskih stotov in da je kmetijska zadruga M. Sobota na eni parceli dosegla nekaj nad 60 stotov, vendar je res. Gre za visokorodne sorte pšenice, ki so jih jeseni pravočasno posejali in seveda zemljo dobro pognojili. Res je tudi, da so na območju KZ M. Sobota zabeležili tudi pridelek 26 stotov na hektar, vendar samo v nekaterih primerih.

Na območju lendavske zadruge so doslej zabeležili najvišji donos okrog 40 stotov na hektar, na območju zadruge Križevci pri Ljutomeru pa so zasebni kmetovavci, ki so zemljo jeseni temeljito obdelali in pognojili, pridelali blizu 40 stotov. Tamkajšnja zadruga bo na svojih površinah letos pridelala povprečno le nekaj nad 30 metrskih stotov. To povprečje je tako nizko zato,

ker so velik del površin prevzeli v precej slabem stanju. Ob tem pa moramo dodati, da pa so pri francoski sorti zabeležili skoraj 50 stotov. Donosi so torej dokaj različni, vendar moramo reči — upoštevajoč povprečen pridelek, da je letošnja žetev precej bogata in da bodo kmetijske organizacije pridelale tudi precej kvalitetnega semenskega blaga. —js.

Nov most v Veščici

V nedeljo popoldne so v Veščici pri Ljutomeru izročili namenu 25 metrov dolgi most, ki pelje preko regulirane Ščavnice. Pri gradnji omenjenega mostu je sodelovalo tudi 13 področnih posestnikov, ki so z delom in prispevki pocenili gradnjo za 322 tisoč dinarjev. Pri tem sta se posebno izkazala Janez Novak in Franc Nečemer, medtem ko

krajevna skupnost Globoka pri gradnji sploh ni sodelovala.

PADEL IZ NEZNANEGA VZROKA

Mopedist Avgust Ficko iz Krašča je v vasi Pertocha pri številu 1 iz neznanega vzroka padel. Prepeljan je bil v bolnišnico.

Karel Jakob: Mlačva

Vreme nagajalo tudi našim prednikom

Jagode v decembru, led v avgustu

Letošnje muhasto poletje nam je prineslo več jeze kot veselja, saj je že marsikomu prekrizalo dopustniške načrte. Toda ne samo nam, temveč tudi našim prednikom je vreme včasih prav hudo ponagajalo. Zgodilo se je, da so cvečele jagode v decembru, v avgustu pa se je na nekaterih rekah nabiral led.

Meteorologi in drugi strokovnjaki so ugotovili, da je bilo v Evropi med 11. in 13. stoletjem v glavnem toplo in suho vreme. Med 15. in 18. stoletjem se je podnebeje precej ohladilo, kasneje pa je postajala Evropa spet toplejša. O nenavadnih vremenskih pojavih so ohranjeni številni zapiski, zlasti v cerkvenih in sa-

mostanskih letopisih.

Leta 1640 je v okolici Nove Varoši snežilo, ko je šlo žito v klasje. Sneg je zlasti po gozdovih, ki so bili takrat v najlepšem zelenju, napravil ogromno škodo.

3. maja 1671 je padel sneg v okolici Čačka in se v tiri dni ni stalil. Še bolj presenečeni pa so bili prebivalci Fojnice, ko so se 13. avgusta 1716 zgodaj zjutraj zbudili in videli, da je — še dan poprej cvetoča in zelena pokrajina — pokrita

s snežno odejo.

Naslednje leto so bile okrog 20. julija vse bosanske planine pod snegom. 23. maja 1723 je padlo v okolici Karlovca v Primorju toliko snega, da so se lomile veje sadnega drevja.

4. julija 1764 je sneg presenetil prebivalce Sunje in Banja Luke. Zapadlo ga je toliko, da so ljudje gazili do kolena. Leta 1777 — konec julija — je v Bosni mraz uničil mnoge pridelke, po bregovih okoli Beograda pa je snežilo.

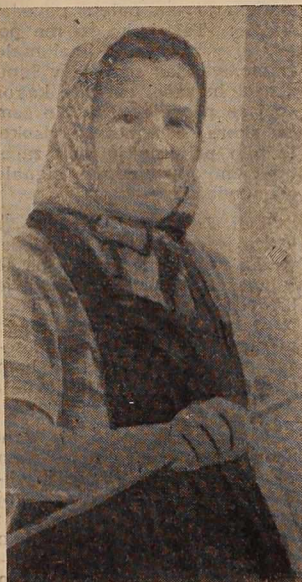
19. septembra 1774 je snežilo v Sarajevu tako močno, da so se pod težo snega zrušile strehe mnogih poslopij.

To, kar se je pripetilo v Sarajevu 24. avgusta 1777, a se verjetno ne bo več ponovilo. Sredi poletja je sneg pobelil ulice in strehe tega mesta. Iz starih zapisov je razvidno, da je bilo to leto sploh med najbolj hladnimi. Pozimi je bilo toliko snega, da je segal ljudem do vratu. Zverji je bilo moč loviti kar z rokami,

tako so bile sestradane.

Ne samo poleti, tudi pozimi je bilo vreme čisto precej svojeglavo. Leta 1745 je iznenada med najbolj hudo zimo nastopilo pravo poletje. V marcu je že zelenela trava in drevje je poganjalo listje. Leta 1746 so bili januarski dnevi tako topli kot julijski.

V tem stoletju je bilo tudi nekaj zim, ko pri nas sploh ni bilo snega. V okolici Zbornika so ljudje čisto še v decembru nabirali jagode.

Marija Balazic

34 let za šivalnim strojem v tovarni

V obratu za izdelovanje perila v tovarni »Mura« v Murski Soboti so priredili v minulnem tednu poslovalno svečanost. Od kolektiva se je namreč poslovila dolgoletna delavka Marija Balazic, ali Marija, kot so jo klicali v obratu. V tovarni je delala skupno kar 34 let ter na tem delovnem mestu dočakala svoje 50. leto.

Na poslovalni svečanosti, ki jo je priredila brigada omenjenega obrata skupno s sindikalom podružnice in upravo podjetja — so ji izročili darila ter ji zaželeli kar največ lepih in prijetnih dni v zaslužnem pokoju. Zbranim je povedala, da je njeno največje

veselje, da je sedaj, ko ona odhaja, dobila v istem obratu zaposlitev njena hčerka Edita. Edita se je namreč po usposobitvi v izobraževalnem centru že maja redno zaposlila pri stroju in tako nadomestila svojo mater. Svojim sodelavkam pa je ob odhodu obljubila, da na tovarno, v kateri je delala toliko let, ne bo pozabila in da jih bo obiskala, čim bo to mogoče.

Zares so redki primeri, da delavec skozi vso svojo delovno dobo dela v istem podjetju. Prav zato pa je kolektiv priredil Mariji Balazic ob odhodu takšno poslovalno svečanost, ki je bržkone ne bo pozabila.

—js.

SOLUNSKI ATENTATORJI

Jugoslovanski film znanega režiserja Zike Mitrovića, ki ga poznamo med drugim tudi po uspešnem filmu »Miss Stone«. Tudi tokrat nastopa na čelu njegove igravske ekipe Aleksander Gavril, poleg njega pa še Dragan Ocočević, Petre Prlićko, Marlies Behrens, Joachim Mock in drugi več ali manj znani igralci. Kakor znano, prikazuje film resnične zgodovinske dogodke, ki so se odigrali v začetku tega stoletja pred II. svetovno vojno v Solunu, glavnem mestu evropskega dela tedanjega turškega imperija. Film govori o skupini mladih Makedoncev, — revolucionarjev, — ki je delovala v Solunu in se na poseben način borila proti tiraniji zavojevavcev. Nezadovoljni spričo počasnih priprav

za vstajo in ogorčeni nad ravnodušnostjo evropske javnosti do usode Makedonije, so glavni junaki filma, bivši dijaki solunske gimnazije, organizirali tajno teroristično skupino in pripravili celo vrsto terorističnih akcij, uperjenih proti interesom velikih evropskih držav v Turčiji. Mladi revolucionarji so nabavili dinamit in orožje in žrtvovali drug za drugim svoje življenje kot izraz revolta, dosledni svojim idejam.

Film bo ob koncu tega tedna na sporedu kina »Park« v Murski Soboti.

POLETJE JE KRIVO ZA VSE — Jugoslovanski film scenarija in režiserja Puriše Djordjevića. Filmska komedija, ki je nastala v poplavi komercialnih filmov naših domačih producentov, ki hočejo za-

bavati občinstvo za vsako ceno. Scenarij za ta film je napisal Djordjević na kožo Mije Aleksića. Ta tudi igra vlogo moža, ki odide na letni oddih nekoliko kasneje za svojo ženo. Na poti oba zapade ta številni skušnjavam zakonske zvestobe, na koncu pa se vendarle najdejo, — kot Penelopa in Odisej —, ter se srečno vrnejo domov. V ostalih vlogah nastopajo Olga Nagy, Sonja Hlebić, Milena Dravić, Rade Marković in drugi.

Film bo sredi tega meseca na sporedu soboškega kina »Park«.

NASILJE NA TRGU — Jugoslovanski film scenarija in režiserja Leonarda Berkovića, ki pri kritiki ni naletel na ugoden odmev, pa čeprav nastopa v glavni vlogi znani a-

meriški falmski igravec Broderick Crawford. Kritika namreč odita filmu komercializem, ki se skriva za svetohilmskim plaščem cenene »psihološkega« okrasja. Zgodba filma se dogaja leta 1944 neke v Evropi, obravnava pa malo-meščansko ganljivi motiv o nesrečni žrtvi nesrečnih okoliščin, plemenitem človeku, ki se plemenito žrtvuje. Njegovo sodelovanje v odporiškem gibanju si lahko tolmačimo le kot željo po maščevanju nad Nemci, ki so mu ubili sina. Po sodbi kritike je sovražna stran prikazana le kot sadiistični in inteligentni človeški robot za ubijanje. Partizani (ali kdo že so) pa so tej ganljivi psevdopsihološki melodrami po mnenju kritike le koketna kuliserija, davek jugoslovanskemu partnerju, Lovćen-filmu, ki je finansiral ta neprepričljivi poskus igralske rehabilitacije ter plasirati na evropsko tržišče B. Crawforda. Za konec še to, da naši igralci (Branko Pleša, Bert Sotler in drugi) niso papirnati scenariju prispevali živahnih barv. Torej: še en mrtvorjenček jugoslovanskega koproducijskega prizadevanja.

Film bo ob koncu tega meseca na sporedu kina »Park« v Murski Soboti.

BEG V OKOVH — Ameriški film režiserja Stanleya Kramerja, o katerem je že bilo govora v tej rubriki. Ne glede na to pa velja še enkrat poudariti, da je naredil Stanley Kramer izreden film, v katerem briljirata nosilca glavnih vlog Tony Curtis in Sidney Poitier. Film je bil, kakor znano, nagrajen z dvema »Oscarjem«, od strani ameriške kritike pa je dobil tri velika priznanja, saj je bil proglašen za najboljši film l. 1958. Stanley Kramer za najboljšega režiserja, pisca scenarija (ki jima pripada eden izmed obeh »Oscarjev«) pa sta dobila priznanje za najboljši scenarij. V Berlinu je dobil Sidney Poitier leta 1958 na temkajšnjem festivalu nagrado za najboljšo moško vlogo.

Film, čigar ogleda nikakor ne kaže zamuditi, bo zadnje dni tega meseca na sporedu kina »Park« v Murski Soboti.

(Nadaljevanje na 8. strani)

SEKCIJA ZA PROSLAVE

Proslavo pride na vsako leto precej, zato ima ta sekcija kar dovolj dela skozi vse leto. Razen programov sekcij svojega matičnega društva vključuje in vsključuje tudi programe drugih društev. Tako ureja in vodi enotno programsko politiko za proslave, obenem pa skrbi za kvalitetne programe na proslavah in sodelovanje raznih društev. Programi proslav so kvalitetni in dvorana je zmeraj polna!

KULTURNI DOM

Priredavni radgonski kulturni delavci so s svojim delom dokazali, da kulturni dom ne stoji zaman. Zaradi pogostih kvalitetnih prireditev lahko rečemo, da je dom napolnjen vse leto. Dom je last »Svobode«, divorano pa ima v namenu kinematografske podjete, ki ima štiri dni v tednu filmske predstave. Pa tudi ostale dneve dvorana ni prazna. Da je res tako, nam pokažejo številke iz lanskega leta: v dvorani je gostovalo o-

bočini 14, štiri od tel so »Svobode«. Medtem, ko smo v Radgoni lahko ugotovili dramatsko mrtvilo, pa je v okolici prav obratno — najbolj aktivne so prav dramske sekcije, tudi pri številno dokaj slabih družtvih. Med najbolj aktivne spadata apasko in žepovsko društvo. V Apačah redno vsako sezono nastudirajo 1—2 odrski deli, ter s tem tudi gostujejo po bližnji okolici. Minulo sezono so nastudirali dokaj zahtevne Samorastnike ter Marincevo komedijo Poročil se bom s svojo

priredili razne proslave itd. Razgibano je tudi zborovsko življenje teh vaških društev. Tako je lanske sezone prizadevno delal ženski zbor v Apačah, ki bo verjetno jeseni spet prišel za delo, prav tako pa deluje mali ženski zbor tudi v Stogovcih. Zbor v Radenci delo bolj občasno. Razen dramskih in pevskih sekcij delajo v nekaterih vaških društvih tudi lutkovne, tu pa tam tudi izobraževalne, ki priredijo kakšno predavanje. Razgiban je večinoma ves radgonski okoliš, le pri Vid-

Krivo nosi odbor, v katerem je dalj časa nekaj škriplje. Predsednik je sicer zelo delaven in prizadeven ter se zanimala za delo društev, vendar je njegovo delovanje vse preveč osebno. Premalo je povezan s celotnim odborom, mu ne poroča o svojem delu in tako odbor ne more voditi konstruirane programske politike. Zato so društva v glavnem prepuščena sama sebi. Če bi odbor bil bolj aktiven, bi marsikje lahko pomagal pri izbiri programa, z različnim nasveti pri delu, na vsak način pa bi bilo kulturno delo v radgonski občini mnogo bolj enotno in sistematično. Občinski svet Svoboda in prosvetnih društev bi tako dobil vodilno funkcijo v kulturnem življenju občine. Sedaj nam ostane le pričakovanje, da bodo jeseni izvolili nov odbor, ki bo bolje delal in bo kulturno-prosvetno delo radgonske občine še bolj steklo.

Škoda bi bilo pustiti društva brez pomoči, neke ob strani, da si sama urejajo svoje delo in si pomagajo, kakor si pač vedo in znajo, saj imajo veliko voljo do dela. Posebno bi bilo to škoda zato, ker v mnogih društvih dela predvsem mladina, od katere se lahko mnogo pričakujemo.

Jože Olaj

OBČINSKA ZVEZA SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV

Pred koncem še en kontrast: kulturno-prosvetna društva v Radgoni in okolici so zelo razgibana, organ, ki bi moral voditi in usklajevati njihovo delo, pa je neagilno mrtvo telo.

o življenje v radgonski občini

IZOBRAŽEVANJE IN KLUBSKO ŽIVLJENJE

Oboje je v Radgoni le na papirju. »Svoboda« je imela tudi izobraževalno sekcijo. Njeno vlogo je prevzela Ljudska univerza, ki pa sami Radgoni ne nudi ničesar in bo zato morala to delo spet vzeti v roke sekcija »Svobode«. Tudi klubsko delo ni steklo. Verjetno je to najtežja oblika dela in ga »Svoboda« ne bo zmogla, pač pa bo morala pri-skočiti na pomoč Ljudska univerza, kot je to v Ljutomeru, kjer je delo lepo steklo.

krog 9 raznih ansamblov, bili sta dve akademiji TVD Partizan, okrog 15 proslav in še razne druge prireditve (gasivska proslava itd.) »Svoboda« in kinematografsko podjetje s obojestranskim razumevanjem vsključujeta termine svojih prireditev, tako da delo teče v redu in brez prekanja.

VAŠKA DRUŠTVA

Kulturno življenje ni razgibano le v Radgoni, pač pa tudi v okolici. Kulturno-prosvetnih društev je v radgonski

ženo. V Žepovcih, kjer pogosto prirejajo vesele večere in druge slične prireditve, so letošnjo zimo igrali Operacijo Mire Pucove. Aktivni so tudi na Stari gori, Stavešinih, Črešnjecih in drugod. Zanimivo je, da so to v glavnem mala društva, pa so kljub temu dramsko zelo aktivni in študirajo različna odrska dela, tako so na Stari gori igrali Prevaranega soproga in Vol kodlake, v Stavešinih, kjer v glavnem s svojim lastnim delom in denarjem postavljajo gasivsko-kulturni dom, pa so

VELIKA ODGOVORNOST NAM JE ZAUPANA

(Nadaljevanje s 1. strani)
— nenehno je treba skrbeti za nadaljnjo materialno krepitev delavskega samoupravljanja, da bi hitreje in učinkoviteje izpolnili svojo vlogo osnovnega nosilca našega gospodarskega razvoja ter organiziranja velike in specializirane proizvodnje kakor tudi vloga odločilnega faktorja v razvoju gospodarstva v celoti...

Seveda bi bilo napak ušmerjati svoj pogled še vnaprej izven podjetij in pričakovati vse le od spremembe tega ali onega instrumenta, znotraj kolektiva pa ostati pri starem. Postopno, vendar vztrajno (če hočemo res dosledno uresničiti misli plenuma) velja proučevati, odgovarjati in ukrepati na tale vprašanja, ki nam jih je naložil plenem, zato da bi se hitreje krenili naprej:

— kadar je pred nami problem združevanja z nekim sorodnim podjetjem, se velja vprašati, ali je to tudi v korist skupnosti. Odgovoriti velja na vprašanje, ali bomo s tem dosegli večjo in kvalitetnejšo proizvodnjo;
— ko razčlenjujemo dosedanje organizacijsko obliko samoupravnih organov in gospodarjenja sploh, velja od-

govoriti na vprašanje ali smo res najbolje organizirali ekonomske enote in temu ustrezno vskladili sistem delitve dohodka, (takšne delitve namreč, ki naj spodbuja materialni interes vsakogar, še pospešujejo rast proizvodnje, produktivnosti in ne nazadnje tudi vključevanje v mednarodno svetovno menjavo).

In odgovoriti velja na vprašanje, ali smo res s pridom izkoristili vsa razpoložljiva sredstva, ali bi lahko prihranili več, ali smo zadovoljili trg z našimi proizvodi, ali ni morda potrebna na določenem področju preusmeritev proizvodnje itd?

To je le nekaj vprašanj, na katera velja odgovoriti (in odgovarjati v vsem nadaljnjem razvoju, kajti na mah ni mogoče odgovoriti na vse hkrati, predvsem pa ne hkrati in uspešno). Zato nam je bila — neposrednim proizvajalcem in organom samoupravljanja — na IV. plenumu CK ZKJ izrečena velika zaupnica, hkrati ob tem pa naložena velika odgovornost za nadaljnji razvoj gospodarstva in družbenih odnosov. In v urejanju vsakdanjih konkretnih vprašanj ne prezirimo teh dejstev.

P. D.

POPOLNA PREPOVED UPORABE SLADKORJA V VINOGRADNIŠTVU

(Nadaljevanje s 1. strani)

lastne potrebe vinogradnika in njegovega gospodinjstva, ali pa za trg, se je izkazala kot težko izvedljiva. Te dodatne količine vina pa so v precejšnji meri pripomogle, da imamo zdaj tik pred novo letino velike zaloge neprodanega vina, tako v trgovini kakor tudi v kletih pridelovalcev. Zdi se, da se obeta še obilna nova letina. Po drugi strani potrošnja vina nazaduje, ker so cene za potrošnika po zvišanju dajatev močno narasle. Možnosti izvoza vina pa so zelo omejene.

V vrsti ukrepov, ki so potrebni, da se zagotovi vnovče-

nje vinskega pridelka, je zdaj s spremembo vinskega zakona ukinjeno izjemno določilo, ki je dopuščalo, da je vinogradnik sladič mošt ali uporabljal sladkor in druge dodatke za pripravljanje umetnega vina za lastne potrebe. Tako je zdaj v vsakem primeru tudi vinogradniku za lastne potrebe prepovedano uporabljati sladkor in druge dodatke v proizvodnji vina. Naj se opozorimo, da veljajo za kršitev predpisov vinskega zakona stroge kazenske sankcije, tako za gospodarske organizacije kakor tudi za vinogradnike. Za slednje so določene denarne kazni do 300.000 din ali zaporne kazni do 30 dni.

Mala kronika

NI UPOŠTEVAL PREDNOSTI

V Cankovi pri številu 36 se je pripetila lažja prometna nesreča. Šofer tovornega avtomobila Jože Geder in mopedist Martin Markoč sta vozila skozi Cankovo v smeri Krašči, v razdalji 20 m. Pri hitrosti 36 je šofer tovornega avtomobila na sredini ceste ustavil, mopedist pa ga je hotel prehiteti. Ker se ni prepričal, če je cesta prosta, se je zalezel v nasproti vozečega motorista Ivana Kamničarja. Telesnih poškodb ni bilo. Materialna škoda na vozilih je za 80.000 d.n.

SOŽITJE JURČKOV

Tega nenavadnega jurčka je pred kratkim našel v gozdu Pal Sipoš iz Mačkovec. Ko ga je našel, je bilo baje okrog

večje gobe zrastenih še sedemnajst gob in gobic, vendar so se le-te do takrat, ko so prišle v roke reporterju, poškodovale ali odrgale. Ko smo napravili ta posnetek, je bilo zrastenih 13 gob.

(Foto: J. Stolnik)

BREZOBZIRNI ŠOFER

18. t. m. je šofer osebnega avtomobila Viktor Vrečič iz Vaučar vesi pri prehitevanju v Tropovcih zbil v občestni jarek motorista Jožeta Giderja in sopotnika Jožeta Sukiča. Motorist in sopotnik sta dobila lažje telesne poškodbe. Šofer Vrečič je po nesreči mirno odpeljal dalje. Pozneje so ga izsledili in ugotovili, da je povzročil nesrečo v vinjenem stanju.

NI NAKAZAL SMERI

Motorist Aleksander Maček iz Vadarec je podrl kolesarja Draga Peharja iz M. Sobote, ker ta pri zavijanju v levo ni nakazal spremembe smeri vožnje.

ZOPET NEPREVIDNO PREHITEVANJE

20. julija je prišlo do prometne nesreče v naselju Petanjci. Šofer tovornega avtomobila Franc Novak je pri prehitevanju oplazil na desnem robu ceste stoječ poltovorni avto (šofer Stanko Vesenjaki). Do nesreče je prišlo zaradi slabih zavor na tovornjaku.

KAMENJE GA JE ZANESLO

Motorist Janko Belak iz Lukavca je ob srečanju s kolesarjem Leopoldom Novakom iz Maribora, zadel kolesarja v levo nogo. Kolesarja je vrglo po tleh. Pri padcu je kolesar dobil lažje telesne poškodbe. Do nesreče je prišlo, ker je kamenje kolesarja ob srečanju zaneslo nekoliko v levo.

NERODNA KOLESARKA

22. julija se je pripetila prometna nesreča na Petanjcih, na koncu mostu preko Mure. Kolesarka Nada Ficko je v skupini kolesarjev, ki je vozila v smeri M. Sobote, nenadoma zavrla, padla na sredino ceste in tam obležala. V tem trenutku je privozil v i-

V NEDELJO SOBOTA II: KLADIVAR

Soboški ljubitelji nogometa bodo lahko v nedeljo dopoldne gledali na domačem igrišču pokalno nogometno tekmo med moštvoma »Sobota« II in »Kladivarjem« iz Celja. Tekma se bo začela ob 9. uri dopoldne.

KK »ROG« PRVA ŠTIRI MESTA

Kolesarski klub »Prekmurje« Beltinci je v nedeljo priredil meddruštveno turistično kolesarsko dirko na 60 km dolgi progi in sicer na relaciji Beltinci — G. Radgona — Beltinci. Tekmovali so kolesarji domačega kluba in KK »Rog«.

Prva štiri mesta so osvojili gostje, peto mesto pa Forjan iz KK »Prekmurje«. Dirka je bila spričo slabega vremena precej ovirana. Od domačega kluba so sodelovali v dirki samo trije tekmovalci, dirki mladine in pionirjev pa sta odpadli.

Kakor smo zvedeli, se bodo beltinci kolesarji 19. avgusta udeležili meddruštvene kolesarske dirke v Škofji Loki, ki jo organizira Kolesarska zveza Slovenije.

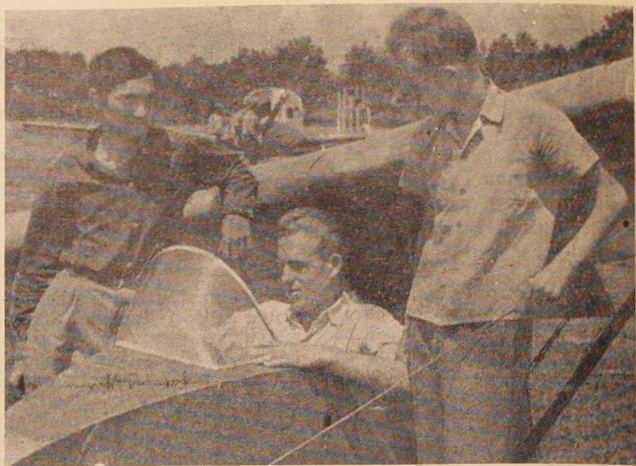
POKALNA TEKMA V MARIBORU

Tudi prvo moštvo »Sobote« bo v nedeljo igralo pokalno nogometno tekmo in sicer z »Železničarjem« iz Maribora. Tekma bo v Mariboru.

BELTINCI : PLANIKA 1:3

Minulo nedeljo je bila v Beltincih prijateljska nogometna tekma med moštvoma »Beltinci« in »Planika«. Zmagali so gostje z rezultatom 3:1 (1:1). Igra je bila hitra in zanimiva.

Pri domačih sta se zlasti odlikovala Maučec in Gjorek pri gostih pa Horvat in Lacko.

Na sliki: Lončar, Šimenko in Medič po svojih prvih poletih

USPELI LETAVSKI TEČAJI

V okolici soboškega aerokluba je v zadnjem času dokaj živahno. Pred nedavnim so namreč začeli letavsko šolo, ki so jo organizirali na internatski način. Doslej so organizirali že tri tečaje. Posebno uspešen je bil prvi, na katerem sta Miran Sneler in Srečko Gorjan opravila sre-

brne C-izpite. Razen tega je bilo na tečajih doseženih še šest pogojev za srebrno C-značko.

Sedanji jadralni tečaj je že tretji po vrsti v letošnji sezoni, obiskuje pa ga 12 mladincev in ena mladinka iz Murske Sobote, Lendave in Ptujja. V petek, ko sem se mudil na letališču, so ravno o-

pravili svoje prve uspele polete trije tečajniki in sicer Rihard Lončar, Marjan Medič in Friderik Šimenko. Prvi samosten polet je za vsakogar dogodek, ki ga zlepa ne pozabi. Res pa je, da zahteva še posebno skoncentriranost, razsodnost in seveda pogum. Sicer pa, kaj bi pripovedoval. O tem naj povedo sami.

Marjan Medič je dijak gimnazije v Murski Soboti in je o svojem prvem poletu povedal takole: »Takoj, ko so me potegnili v zrak, sem imel malo treme, vendar sem se v hipu znašel in začel ravnati, kakor smo se popreje učili. Ko sem bil skoraj 300 metrov visoko, je bilo prijetno in sem začel umirjeno sprejemati signale od spodaj...«

Tudi Friderik Šimenko iz Ptujja je priznal, da je bil pri vzletu malo zmeden, ko pa se je znašel v primerni višini, je bil več kot zadovoljen. Tudi pristane je lepo uspel. Še to mi je povedal: »Če bom dosegal primerne uspehe, se bom pozneje vpisal v nadaljevalni tečaj.«

Rihard Lončar, dijak gimnazije v Murski Soboti, ima kakor njegovi sotovariši, veliko voljo do letenja. Svoj prvi polet pa je takole opisal: »Ko sem se vsedel v letalo in se kmalu nato znašel v zraku je bilo malo težko, saj sem vedel, da je vse odvisno samo od mene in da mi od spodaj ne morejo pomagati z drugim, kot samo s signali. Pa ni bilo nevšečnosti. Polet in pristane sta uspela.«

tance pripravljali na svetovno prvenstvo v jadralnem letenju, ki bo 15. januarja v Argentini. Pred njegovim odhodom sta ga povabila na sprejem tudi predsednik in podpredsednik OLO, inž. Miran Mejak in Franc Šebjanič.

J. Stolnik

ŠE O DŠI

Letošnje delavske športne igre klubov majhnim izpadom, ki jih povzročajo nekatere sindikalne podružnice, še kar v redno potekajo. Še posebno resno sodelujejo na teh igrah člani sindikalnih podružnic »Agroservisa«, »Obrotnika« in »Panonije«.

V podjetju »Obrotnik« v M. Soboti imamo dokaj zavedne športnike, ki se redno udeležujejo tekmovanj, čeprav so nekateri oddaljeni tudi po 20 in več kilometrov. Referent za športno dejavnost pri omenjenem podjetju, Oto Ratkai je o delu športnikov povedal sledeče:

»Naša sindikalna podružnica, ki šteje 48 članov, se je letos prijavila za delavske športne igre s šestimi disciplinami. Posebno se trudimo, da bi dosegli vidnejše mesto v nogometu in izgleda, da nam bo to uspelo.«

Jeseni bo aeroklub po vsej verjetnosti organiziral še tečaj za motorno letenje, za katerega vlada veliko zanimanje. Vendar pa je organiziranje tega tečaja odvisno od denarnih sredstev, ki bodo v te namene na razpolago. —js—

BELTINCI V REPUBLIŠKI LIGI

Sklepi, ki jih je sprejela RZS na svoji izredni seji, so velikega pomena za vso rokometno dejavnost v Pomurju. Po teh sklepih se je namreč pomurski rokometni prvak — TVD Partizan iz Beltincev uvrstil v republiško ligo.

Po ukinitvi vseh II. zveznih rokometnih lig sta se morala oba slovenska predstavnik vrniti v republiško ligo, ki je zaradi tega prevelika. Zato je RZS sklenila, da se republiška liga deli na dva dela — vzhod in zahod. Prvaka obeh skupin bi po koncu tekmovanja odigrala med seboj dve tekmi za naslov prvaka Slovenije. V primeru, če bi se prvak uvrstil v I. zvezno ligo pa bi se ustanovila zopet enotna liga.

V vzhodni skupini bi v tem primeru nastopale naslednje

ekipe: Branik, Kovinar (Maribor), Partizan Slovenjgradec Velenje, Celje, Rudar (Trbovlje), Partizan Videm-Krško, Partizan Brežice, Krmelj in Partizan Beltinci. Naš predstavnik v tej skupini ne bo imel lahkega dela. Sodeč po kvalitetah ter po prvenstvu lahko upamo, da bo kos ostalim ekipam, tako da se bo lahko uvrstil nekje v sredino lestvice. Fantje iz Beltincev se dobro zavedajo naloge, ki jih čakata, vendar so obljubili, da je z njihovim vstopom v ligo odprta pot še ostalim klubom. Kako se bo naš predstavnik odrezal, bomo videli.

Na sliki: Enajstotica podjetja »Obrotnik« Murska Sobota se na tekmovanjih v okviru delavskih športnih igrar dobro uveljavlja.

bolnišnico. Materialne škode na kolesu in motorju je za 20.000 din.

ZARADI KOLESARJA V JAREK

Dne 26. julija je iz smeri Radence proti Soboti, vozil osebni avto Stanko Lehlensaler. V Petanjcih je nenadoma zavozil z leve na desno stran kolesar Behek. Voznik osebnega avtomobila se je kolesarja izogibal, pri tem pa zavozil v jarek. Materialne škode je za cca 50.000 din.

Z MOPEDOM V AVTO

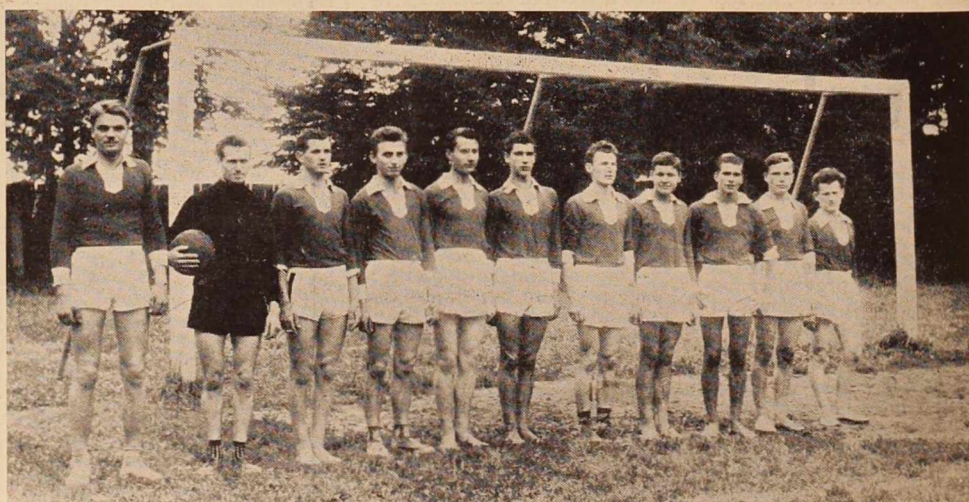
Mopedist Jože Rigler je 28. t. m. neprevidno vozil s stranske ceste na glavno. Pri tem ni bil dovolj previden in se je zalezel v prednji del avtomobila, katerega je upravljal Vinko Man iz Radgone. Mopedist je dobil lažje poškodbe.

BRAVCI — BRAVCEM

KJE JE KONTROLA?

Pred dnevi sem postal po steklenico slatine. Ves začuden sem pogledal steklenico v kateri je bilo za dobre tri milimetre razne umazanije. Čudim se, kako je mogla priti steklenica v prodajo, saj je takako vođa neužitna in zdravju škodljiva. Mistim, da je vsak komentar odveč.

Franc Tepanovič, Mlajtinci

sti smeri osebni avto. Upravljal ga je Franc Benčič iz Lemerja, ki je v skrajni sili zavil v levo, da ne bi pregazil na cesti ležeče dekle. Pri tem pa se je zalezel v občestni kamen. Telesnih poškodb ni bilo.

VINJENA MOPEDISTA

22. t. m. se je v Gornji Radgoni mopedist Jože Fujs iz Prosečke vasi zalezel v osebni avtomobil, katerega je upravljal Stefan Merklin iz M. Sobote. Vozili sta se srečavali, mopedist, ki je bil dokaj vinjen, je zapeljal na levo stran in se zalezel v levi prednji blatnik osebnega avtomobila. Mopedist je bil odpeljan v mariborsko bolnišnico. Na obeh vozilih je za 30.000 din škoda.

23. t. m. je iz smeri Tišina proti M. Soboti peljal mopedist Alojz Rapoš iz Kroga. Zaradi vinjenosti je zapeljal v občestni jarek, padel in se laže poškodoval. Potrdilo o znanju prometnih predpisov mu je bilo začasno odvzeto.

Z MOTORJEM V AVTOBUS

24. t. m. se je v Soboti pripetila lažja prometna nesreča. V avtobus, katerega je vozil Šofer Srečko Blatnik iz Kamnika po Kopaljski ulici, se je zalezel motorist Ivan Svec iz Sobote, ki je privozil iz dvorišča hiše števil. 3. Materialna škoda je neznatna; telesnih poškodb ni bilo.

PRI ZAPRTI ZAPORNICI ČEZ PRELAZ

24. t. m. ob 20.40 uri se je zalezel v Stročji vasi Bruno Kralj, uslužbenec LM z motorjem v spuščajočo se zapornico. Zapornica ni bila opremljena z utripajočo lučjo in tudi zapiralca se je nepravilno. Na motorju je za 15.000 din škoda.

NEPREVIDNI KOLESAR

Na cesti med Rakicanom in Soboto je 25. t. m. Alojz Jureš, motorist iz Sobote, povozil otroka Janka Avsenjaka, ki je na cesti vozil cikcak. Otroek je dobil težje telesne poškodbe in je bil prepeljan v

Žena-dom-družina VITAMINI

VITAMIN B₁
Leta 1893-1897 je Eljkan ugotovil vzrok obolenja beri — beri pri ujetnikih. Pri pobiranju riža je odstranjena zunanja lusk, v njej se nahaja vitamin B. Vitamin B štiti normalno rast, vzbuja apetit in deluje na prebavo. Njegovo najvažnejše delovanje je, da vpliva na normalno funkcijo živčnega tkiva. Pri pomanjkanju B vitamina se pojavlja obča slabost, nervozno stanje, izguba apetita, a vsled telesnega nedostatka, bolezen beri — beri. Znaki te bolezni so: oteklina, množično vnetje živcev, razširitev in delna odpoved srca. Vitamin B₁ se nahaja v kvasu, pšeničnem zrnju, jetrih, srecu, mesu, mleku, jajcih, grahu, v rženi in ovseni moki, v suhem svinjskem mesu, nekaj ga je tudi v koruzni moki. Vitamin B₁ je bela kristalizirana snov, grenkega okusa, je topljiv v vodi. Temperatura do 120° C zdrži 30 minut. V suhem stanju je zelo odporen.

VITAMIN B₂
Je zelenkasto rumen, topljiv v vodi. Toplota mu manj škoduje, a svetloba in alkalna reakcija ga hitro uničita. Vitamin B₂ sodeluje v procesu celičnega dihanja in pri rasti. Vzrok pomanjkanja vitamina B₂ je v prvi vrsti motnja v resorpciji.
Vitamin B₂ se nahaja v pivskem kvasu, jetrih, jajcu, mesu, zelenjavi, sadju, grahu, fižolu, špinatu, suhih slivah itd.

NIKOTINSKA KISLINA
Vloga nikotinske kisline v hrani je odkrita 1937. leta. V čistem stanju predstavlja belo kristalno snov in je odporna na visoko

temperaturo. Delovanje te kisline je važno za rast. Pomanjkanje tega vitamina povzroča obolenje pod sliko pelagra. Vitamin se nahaja v živalskih in rastlinskih živilih, največ ga je v mesu, ribah, itd.

FOLNA KISLINA
se najde tudi pod drugim imenom (vitamin M), poleg ostalih funkcij deluje tudi na rast. Največ ga je v zelenjavi, jetrih, ledvicah, cvetici, manj v koreni, mesu, jajcih, mleku in žitaricah.

VITAMIN B₆
Pomanjkanje tega vitamina povzroča obolenje kože v obliki vnetja — dermatitis.

VITAMIN C
ali askorbinska kislina, antiskurbutični vitamin, je zelo razširjen v prirodi. Kot zdravilo pri skorbutu so dajali limono v 18. stol.

Vitamin C je prvi izoliral Szent-Györgyi iz nadledvične žleze. Razvija se zlasti v zelenih listih v času rasti in to v raznih plodovih, kot so: šipek, peteršilj, paprika, paradižnik, krompir ter presno sadje in zelenjava. Pomanjkanje tega vitamina negativno deluje na rast. Pojavlja se krvavitve iz dlesni, ustna sluznica postaja neoporna za infekcije, rane in kosti zelo počasi celijo. Najtežja oblika pomanjkanja C vitamina je skorbut. Znaki so bolečine v sklepih in mišicah, telesno propadanje, krvavitve v sluznicah in notranjih organih, zlasti krvavitve iz dlesni in izpadanje zob.

Če kupujemo sadje, kupimo

zlasti ono, kjer se nahaja največ vitamina C in sicer ribez, kupine, šipek, ki vsebujejo največ tega vitamina. Na ohranitev C vitamina v zelenjavi in sadju vpliva tudi skladiščenje.

NEKAJ NASVETOV

Testo za kruh ali potice bo poseben rahlo, če mu dodamo žlico kisa.

Skutina obloga zelo koristi koži na obrazu. Zmešajte dve jedlini žlici skute, žlico mleka in čajno žličko medu in s to zmesjo namažite obraz. Ko se zmes na obrazu posuši, jo sperite z vročo vodo, nakar kožo splahnite še z mrzlo vodo.

Skropilnica za vrt pušča; zalijte luknjice s pečatnim voskom, pa bo spet nekaj časa uporabna.

MALI OGLASI

»TOBI« šteditnik, malo rabljen, ugodno prodam. Naslov v upravi lista. M-711

RADIJSKI SPREJEMNIK »SOCA« (Telekomunikacije), brezhiben, prodam. V račun vzamem tudi drva. Naslov v upravi lista.

LOCENEC, ne po svoji krivdi, star 27 let, učen in trezen, s stanovanjem in pohištvom, želi spoznati dekle do 26 let. Pismene ponudbe poslati na upravo lista pod »Srečen zakon«.

HISO v Mariboru, proti zamenjavi 3-sobnega komfortnega stanovanja v Murski Soboti, prodam. Ostalo po dogovoru. Naslov v upravi lista. M-689

CESTITKA!

Na višji šoli za socialne delavce v Ljubljani je diplomirala **ANICA BOROVIČ** iz Kroga. Za uspešno opravljeno diplomu ji čestitajo domači.

D-698

REALITETNA AGENCIJA Murska Sobotna rabi za potrebe svojih strank večje število motornih koles. Prodajalci jih naj čim prej dostavijo v naše brezplačno skladišče. M-690
OPREMLJENO SOBO, s 1. avgustom izdam. Naslov v upravi lista. M-692
DENARNICO Z DOKUMENTI sem izgubil. Poštenega najdelja prošim, da mi vrne denarnico z dokumenti na naslov Viktor Recek, Dol. Slaveči, p. Grad, denar si naj obdrži za nagrado. M-694

DVE DIJAKINJI z srednje medicinske šole II. ali III. letnika, sprejem na stanovanje s 1. septembrom. Cvetkova 44 in Cvetkova 38, Murska Sobotna. M-695

TRAVNIKA, dobre kakovosti, prodam. Polzvedbe pri Sali Sabotin, Martjanci 35. M-696
SEJALNI STROJ, trier za zrnje, tehnična 500 kg, koles na vzmeti, vse v dobrem stanju, ugodno in poceni, prodam. Lendavska 26, Murska Sobotna. M-699

OBVESTILO

VPISOVANJE OTROK V OTROŠKI VRTEC JE OD 1. AVGUSTA DO 20. AVGUSTA 1962. CENJENE STARŠE OBVEŠČAMO, DA LAHKO VPISEJO VSE OTROKE OD DVE IN POL LETI STAROSTI DO VKLJUČNO 2. RAZREDA OSNOVNE SOLE. PRIJAVE LAHKO DVIGNETE V UPRAVI VRTCA

OTROŠKI VOZIČEK, športni, dobro ohranjen, prodam. Luthar, Titova 17/IV, M. Sobotna. M-703

HARMONIKO »Sinfonija«, 80 basno, ugodno prodam. Vprašati: Sonja Baranja, Klavniška 2, M. Sobotna. M-705
STEDILNIK »Plamen«, ugodno prodam. Geza Černjavčič, Stefana Kovača 17, M. Sobotna M-706

Na podlagi temeljnega zakona o štipendijah (Ur. list FLRJ, št. 32/55), razpisuje **TRGOVSKO PODJETJE »POTROŠNIK«** v M. SOBOTI, Titova c. 1

2 štipendiji za ekonomsko srednjo šolo

Prošnje nasloviti na upravo podjetja do 10. avgusta 1962

SPLOŠNO GRADBENO PODJ. »STAVBENIK«

IZOLA sprejme takoj na delo

VEČJE ŠTEVILO KVALIFICIRANIH ZIDARJEV

za sektor Izola, Koper, Piran in Ljubljana

1 KVALIFICIRANEGA ŽERJAVISTA

za sektor Ljubljana

Zasluzek dober.

Samska stanovanja so na razpolago v blokih. Kvalitetna hrana zagotovljena v lastnih menzah. Terenski dodatek znaša za KV 300 din dnevno. Interesenti naj se javijo v Kopru, ul. 15. maja št. 2, v Izoli — Tomažičeva 18, v Ljubljani — Hotimirova 19, Šiška.

Zidarje bomo sprejemali do izpolnitve delovnih mest. O-709

TEDENSKI KOLEDAR

Petek, 3. avgusta — Lidija
Sobota, 4. avgusta — Dominik
Nedelja, 5. avgusta — Marija
Ponedeljek, 6. avgusta — Vlasta
Torek, 7. avgusta — Kajetan
Sreda, 8. avgusta — Miran
Četrtek, 9. avgusta — Janez

ZDRAVSTVENASLUŽBA

3. avgusta — dr. Gruškovnjak
4. avgusta — dr. Skulj
5. avgusta — dr. Hajdinjak
6. avgusta — dr. Hajdinjak
7. avgusta — dr. Gruškovnjak
8. avgusta — dr. Hajdinjak
9. avgusta — dr. Skulj

KINO

MURSKA SOBOTA — od 3. do 5. avgusta jugoslovanski kinemaskopski film: »Solunski atentatorji«; od 6. do 7. avgusta italijansko-francoski film: »Prestop v prenosu«; od 8. do 9. avgusta italijanski film: »Nevarne soproge«.

LJUTOMER — 4. in 5. avgusta ruski barvni film: »Beli sužnji«; 8. in 9. avgusta italijanski film: »Rimljanka«.

KRIŽEVCI PRI LJUT. — 4. in 5. avgusta ameriški kinemaskopski film: »Obracun v Table Rocku«.

BELTINCI — 4. in 5. avgusta ameriški film »Poslednji lov«.

VIDEM OB SČAVNICI — 4. in 5. avgusta francoski film: »Natalija«.

SALOVCI — 4. in 5. avgusta ameriški kinemaskopski film: »Mož v sivi obleki«.

VELIKA POLANA — 5. avgusta francoski film: »Eskadrila Normandija — Njemen«.

TURISTIČNO IN AVTOBUSNO PODJETJE »KOMPAS« obvešča:

KOLEKTIVI!

SINDIKALNE PODRUŽNICE!

Izleti, ki jih prirejamo po domovini in v inozemstvo, postajajo iz leta v leto popularnejši. Število udeležencev na njih nenehno narašča in prav to nam nalaga dolžnost, da vas seznanimo z nekaterimi Kompasovimi zanimivimi izleti.

Izleti po Jugoslaviji:

- 9-dnevno potovanje po Jugoslaviji — odhodi vsak ponedeljek v avgustu in septembur.
- 4-dnevno potovanje v Džerdap — prijave do zaključnega števila.
- 6-dnevno potovanje v Ohrid — prijave do zaključnega števila.
- Dvodnevni izleti preko Vršiča v Trento (v povratku ogled partizanske bolnišnice »Franje« v Cerknem).

Izleti v inozemstvo:

- 5-dnevno potovanje na »Dunajski velesojem« (od 9. do 16. septembra 1962).
- GOSTINCI! 5 dni v München na »Oktoberfest 62«. Potovanje priporočamo gostinskim in hotelskim delavcem.
- 5-dnevno potovanje v BU-DIMPESTO. Potovanje se predvideva v mesecu oktobru.

Program izletov prejmete v vseh poslovalnicah Kompassa.

Poseben popust — odobravamo kolektivom za izletniške vožnje z našimi modernimi avtobusi. Preden se odločite za izlet, zahvalite našo ponudbo.

Najhitreje, najugodnejše in največje boste potovali s turističnimi avtobusi Kompassa.

Se priporoča Kompas — Maribor
Kompas — Celje

ZAHVALA

Vsem, ki ste spremljali na zadnji poti našega dragega očeta, starega očeta, tasta

MIHAELA GORČANA

nam izrekli sožalje in z nami sočustvovali, najlepša hvala. Posebej se zahvaljujemo vsem sosedom, prijateljem in sorodnikom, ki so darovali vence in cvetje, predstavnikom NK Sobotna in kolektivu Gospodarske zbornice v Murski Soboti, za darovane vence in udeležbo na pogrebu.

M. Sobotna, Černelavci, Sodiščinci, 31. julija 1962

Žalujejo: otroci: Terezija Pintarič z možem, Ida Roddajč z možem in hčerko, Marija Lilič z možem in otroci, Ludvik Gorčan z ženo in otroci.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi našega dragega strica

IVANA HIDIČA

se toplo zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki so z nami sočustvovali, ga spremljali na zadnji poti, darovali vence in ga obsuli s cvetjem. Zahvala tudi pevskega zboru za prelepe pesmi in vsem, ki so sodelovali in počastili njegov spomin, še enkrat iskrena hvala.

Murska Sobotna, 30. julija 1962

Žalujejo: družina Durič in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob tragičnem dogodku — izgubi naše drage sestre

TEREZIJA RITOUS

roj. Vučko

v starosti 32 let iz Črensovec, se prav lepo zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, posebno možu Vinciju, očetu, materi, mlajšim bratom in sestrici, ki ste ob veliki žalosti spremlili pokojnico na njeni zadnji poti, premrani grob obsuli z venci in cvetjem. Prav lepa hvala pevskega zboru, ki je zapel zadnje pesmi ob odprtem grobu, drage pokojnice.

Draga sestra!

Prezgodaj je ugasnilo tvoje mlado srce. Odšla si od nas, toda v naših srcih in mislih Tvoj spomin ostane do konca naših dni.

Žalujejo: brat Štefan Vučko z ženo iz Port Arthura, sestra Kristina Čerpnjak z družino iz Toronta in brat Franc iz Montreala — Canada.

Občinski ljudski odbor Beltinci razpisuje v šolskem letu 1962/63 naslednje štipendije:

3 štipendije za učiteljske

1 štipendijo za VPŠ, skupina ma-fi

1 štipendijo za VPŠ, skupina ne-sl

1 štipendijo za višjo upravno šolo

Kandidati naj vložijo prošnje v 15 dneh po objavi na občinski ljudski odbor Beltinci.

Komisija za imenovanje in odstavitev direktorjev gospodarskih organizacij pri Občinskem ljudskem odboru M. Sobotna SPREMINJA POGOJE ZA RAZPISANO MESTO

DIREKTORJA PANONIJE — ind. kov. galant. M. Sobotna

s tem, da se ti glasijo:

Inženir metalurgije ali strojništva s potrebno prakso, ekonomist z najmanj 5-letno prakso na vodilnih delovnih mestih ali srednje tehnična šola kovinske stroke z najmanj 5-letno prakso na vodilnih delovnih mestih.

Rok za vložitev prošenj se podaljša do vključno 22. avgusta 1962.

VINOGRADNIŠKO ŽIVINOREJSKI KOMBINAT LJUTOMER razpisuje natečaj zaradi ugotavljanja sposobnosti zainteresiranih gospodarskih organizacij za izvedbo

GRADBENIH DEL

za gradnjo 8 objektov pitališča za 4.000 kom. bekonov na Ovenu pri Ljutomeru. Gradbena dela ter obratniška in instalaterska dela znašajo po predračunu 179.867.000 dinarjev.

Prosimo zainteresirana podjetja, da v roku 10 dni po objavi natečaja dostavijo podatke o strokovnem kadru, sredstvih in izkušnjah za gradnjo slanih objektov. Za informacije se obrnite na Vinogradniško živinorejski kombinat Ljutomer. O-708

SMEH OB MURI

Tri zgodbe — dve o Bahirovem Tuneku in ena o Štefeku — so iz knjige vedrih in šegavih zgodb iz Prlekije, ki izide letos jeseni pri Pomurski založbi. Avtor: Manko Golar.

BAHIROV TUNEK

Je bil vreden svojih penez z takrat, ko je hodil še v šolo. Pa se je zgodilo, da je njegov učitelj izgubil srebrno krono, na kateri je bil naslikan sam cesar in zato je veljal ta penez čuda penez. Kajti cesar! Pomislite vendar! Tam na cesti se je to zgodilo in je zagrabila učitelja strahovita skrb, kajti bi si moral nabaviti nove hlače, ker so bile stare že čisto tanke na kolennih.

Toraj je gospod učitelj zgubil penze, srebrno krono, in ker ni kazalo drugače, je moral iskati krono vsa šola, se pravi ves razred, ker so imeli v Tunekovi vasi za šolo samo en razred.

In so šli iskati srebrno krono šolarji in gospod učitelj. Najbolj vneto je iskal penze Smehov Nacek, ker si jo je mislil vtakniti kar v žep in naj hodi potem učitelj v šolo kar brez hlače, če že ne mara več raztrganih. Prava figa!

Srebrno krono je iskal tudi Bahirov Tunek, tisti iz Vučje vasi. Lep čas se je vrtel po cesti gor in dol, pridno sukal oči in se skoraj z nosom dotikal tal. Menda je delal tako tudi njihov Kastor, ko je iskal zažjo sled. Potem pa se je v hipu sesedel in se ni premaknil več.

Učitelj ga je začuden vprašal: »Tak, Tunek, ne boš več iskal srebrne krone? Groš dobiš, če jo najdeš. In groš je tudi penez, čeprav ni naslikan na njem svetli cesar.«

Tunek je mlo pogledal gospoda učitelja: »Vejo, gospod učitelj, stranska slabost me je prišla in niti stati ne morem več. Kaj šele, da bi iskal penze. Morda sem se preveč najedel sosedovih jabol, ki še niso čisto zrele. Pa ne z našega vrta; te čuvamo za zimo. Oh, kako me drži!« In Tunek je po teh besedah zavil oči, ko bi ga mislilo biti konec.

»Potem pa pojdi domov, leži v posteljo in mati naj ti skuha čaj iz kamilice, ki rade tešijo bolečine v želodcu.«

»Ko pa ne morem, je mlo vzdihnil Tunek.« »Joj, kako me zopet drži. Malo bom še počakal, potem bom pa se prišel na kakšen način domov. Nič ne skrbite, bo že šlo. Zdaj bom pa še malo poselel.«

»Kakor hočeš, je zopet dejal učitelj, in se ni več zmešnil za Tuneka, ki je samo takrat vzdihnil, ko ga je pogledal učitelj.«

Srebrne krone pa niso našli, pa čeprav so pretaknili vsako smet, ki jih ni bilo malo.

Tudi Smehov Nacek, je ostal brez nje in je zato sunil pod rebra Balažičevega Lujza, tistega, ki je znal tako lepo migati z ušesi.

»No, otroci, je vzkliknil učitelj, »krone ni in ni, kakor da bi se pogreznila v zemljo. Morda sem je zgubil kje drugje, čeprav sem prepričan, da mora biti tu nekje. No, kdor jo pa le najde, dobi zanj groš in si bo lahko kupil zanj pipe, da bo laže rezal svoje ime v šolsko klop. Zdaj pa domov! In deca so se kričaje in veselo v trenutku raztepla na vse strani.

Bahirov Tunek je zopet vzdihnil in še ni mogel vstati. Zato ga je učitelj pustil in se namenil k Bahirovi, da bi povedal, kako je z njihovim čedom.

Ko pa so se deca razkropila po vsej vasi in ko tudi učitelja ni bilo več videti nikjer, se je dvignil tudi Tunek.

Ko je prišel domov, ga je že čakala na pragu mati: »Tak Tunek, kje pa si bil tako dolgo?«

»Peneze sem pomagal iskati gospodu učitelju, srebrno krono!«

In je mati vprašala dalje: »Pa bi lahko prišel že preje domov. Sosedov Štef je že zdavnaj doma!«

Tunek je prikipal, pogledal obe kroni in dejal: »Bom, mati! Oboje bom kupil, kot ste naročili.«

Trgovina je bila na koncu vasi. Zato bo treba skozi celo vas, kar pa ni kar tako. Spotoma lahko pozabi človek marsikaj. Zdaj je stal Tunek pred trgovino. Segel je v žep in si ogledoval obe kroni; zdaj ju je predeval iz roke v roko, razmišljaj in jo v hipu ucvrli proti domu.

»No, Tunek, si že nazaj. Si prinesel moko in sladkor? Rada bi zamesila pogače, ga je vprašala mati.

Tunek pa je odkimal: »Nisem, ker sem pozabil, za katero krono bi moral kupiti

moral piti svoj klinton le iz ene kupice, kar je itak boljše, saj oče ne bo mogel dobiti žval od samega sebe, kar se rado primeri, če človek pije iz druge kupice.

Pa ga je vprašala mati: »Tak, sinek, kako si vendar mogel razbiti kupico? Le kaj bo rekel oče!«

Tunek pa: »Kar tako-le, mati, pogledaj!« In Tunek se je vrgel po tleh in udaril z drugo kupico po podu, da je zopet zacingljalo. In oče je moral še naprej piti svojo jabolčnico in klinton iz pütre.

NO, ŠTEFEK JE DOMA IZ BABINEC

Ima očeta in hodi v šolo. In je hud na učitelja, Štefek namreč, ker pase učitelj nad njim radovednost, to grdo reč, in In tega Štefeka noče. Res, da ne. In zakaj tudi! Tisti dan ga je poslal oče po tobak. Za petdeset dinarjev naj mu ga prinese. Pa tistega za pipo, ne onih tistih cigaret, ki tako grdo smrdijo, da bi si moral človek neprestano tiščati nos. Ne, teh oče ne mara, pa makar jih kadi sam oča rihtar.

In je Štefek šel. Po cigarete. Hodi in hodi. Mimogrede sklati nekaj sosedovih sliv, zažene kamen na šolsko streho, čeprav je mislil zadeti samo goloba, ki je kazal Naceku jezik. Potem pokaže močnejšemu Drašku jezik in jo brž popiha. Z Draškom ni imeti dobro pretepaških poslov.

In je izgubil petdeset dinarjev, tiste za tobak. Nacek prične mlo jokati. Solze so mu kar drle po umazanem licu in je postal čisto marogast kot sosedova šeka.

Ga je srečal učitelj: »No, Nacek, zakaj vekaš? Cela vas te posluša. Še mene je sram zaradi tebe. Tak fant! Saj ti že brki poganjajo! Tak nehaj vendar!« Nacek pa je zahteval: »Peneze sem izgubil. Petdeset dinarjev, za katere bi moral kupiti očetu tobak! Uuuuuuu... In zdaj me bodo oče nasekali! Uuuuuuuuu... Ze zdaj me boli! Uuuuuuuuuuu... In je Nacek tulil kar naprej.

Učitelj je bil dobrega srca, čeprav z Nacekom nista bila kaj prida prijatelja v šoli.

In je dejal: »Na, Nacek, tu imaš denar, tu imaš petdeset dinarjev, pa kupi tobaka zanj in ne tuli več! Resnično me je sram, da si tak cmeravec! Nacek je vzel denar; zahvaliti pa se je pozabil. Ko si ga je ogledal od vseh strani, je pričel tuliti znova. In kako jo je navrl! Zdaj je tulil Nacek za dva.

Učitelj se je začudil: »Tak, Nacek, zakaj še jokaš? Tak, nehaj vendar. Saj bo zdaj vse dobro. Oče ne bodo niti ve delili, saj jim boš prinesel tobaka. Petdeset dinarjev sem ti dal!«

Zdaj pa je Nacek iztisnil iz sebe med jokom: »Če ne bi izgubil samo petdeset dinarjev, bi jih imel sedaj lahko vsaj sto. Tako pa imam samo petdeset. Uuuuu...»

»Kako to misliš, Nacek?« ga je vprašal zopet učitelj.

»No, če bi izgubil sto dinarjev, bi mi jih dali sedaj sto tako pa sem dobil samo petdeset dinarjev! Uuuuuuuuu! In Nacek je tulil po vasi do noči.

Lokvanji v rokavu Mure (foto: Stolnik)

»Ja, mati, ko pa sem moral čakati, da so vsi odšli, kajti sem sedel na srebrni kroni. In škoda bi bila, če bi jo našel Smehov Nacek, ta cigan, ki laže! Novo robačo si bom kupil zanj, stara je že itak raztrgana, pa še očetu bo ostalo za tobak, vam bom pa kupil nekaj bonbončkov, saj vem, da jih še vedno radi ližete.«

In Bahirovega Tuneka ni bilo nič več, ko je veselo cingljalo s srebrno krono, ki se je tako svetlo lesketala v zahajajočem soncu.

KO JE BIL TUNEK ŠE SOLAR

ga je poslala mati v trgovino po sladkor in moko. Za nakup mu je dala dve kroni. In je rekla: »Tunek, sinek, glej, za to krono kupi sladkor, za to pa moko. Pa nikar ne pozabi, kaj sem naročila!«

sladkor in za katero moko. Zakaj mi niste povedali bolj natančno. In zdaj bom moral zaradi vas še enkrat v trgovino!«

Da ne bi prizadejala mati Tuneku novih skrbi in težav, je šla sama v trgovino. Tunek pa je povsili nos, da je segel skoraj do brade. Siro-maček!

Zopet je moral Tunek v trgovino. Toda sedaj kupčija ni bila tako težka. Po dve kupiči je moral za očeta, da mu ne bo treba več piti iz pütre jabolčnika in klintona. V roki je tiščal denar in ponavljal vso pot, kaj mora kupiti. Pa si je Tunek tokrat res zapomnil, kaj mu je naročila mati.

Ko je bila kupčija opravljena, je nesel Tunek v vsaki roki po eno kupico. In vse je kazalo, da se bo izteklo vse najboljše. Pa se le ni. Tunek se je spotaknil, udaril z enim kozarcem po tleh in oče bo

OLDRICH FIŠER:

Neumna vprašanja

Če bo šlo tako dalje... Ta mesec se je res razburljivo začel, toda presodite sami:

Ko sem Jani, kakor običajno, izročil denar za gospodinjstvo, mi je nenadoma začela očitati, da premalo zaslužim, da sem preveč flegmatičen, da nimam nobenih ambicij itd. Ker sem vljuden človek, sem molčal in se tiho odpravil v posteljo. Komaj sem dobro zaspal, me je zbudila z besedami:

»Ali že spiš?«

Neumnih vprašanj ne morem prenašati, zato sem nežno odgovoril:

»Da, ljubica...«

Naslednje jutro se je odselila k materi.

Po pomoti — ali iz hudobije — je vzela s seboj ključ od kopalnice. Trdno odločen, da se ne zmečkam, sem se šel kopat v javno kopalnico. Tam sem srečal svojega strica Adasa, bogatega starega samca, za katerim bom nekega dne dedoval. »Pozdravljen, stric!« sem veselo vzkliknil.

»Pozdravljen!« je odzdravil. »Kaj pa počneš tukaj?«

»Novo zimsko suknjo si kupujem...«

Z dedovanjem torej ne bo nič.

Toda imam še dobro situirano teto. Bolna je, pa sem sklenil, da jo takoj opoldne obiščem in s tem pokažem, kako skrbim zanj.

Prej sem stopil v restavracijo na vogalu zajtrkovat. Ko je pristopila natakarica s pladnjem v roki, mi je prijazno dejala:

»Kavo vam prinašam!«

»Hvala,« sem odvrnil, »da ste povedali, sicer bi mislil, da je šampanjec...«

Skoda, odtlej moram precej daleč hoditi na zajtrk.

Na poti v službo je začelo deževati. Do kože moker sem prispel v pisarno. Med vrati sem srečal načelnika.

»Dober dan!« sem vljudno pozdravil.

»Dober dan! Kaj dežuje?«

»Kje neki, gospod načelnik! Soferja avtomobila za škropljenje ulic sem naprosil, da me je poškropil...«

Medtem ko se je še osupel lovil za besedami, sem sedel za svojo pisalno mizo. Knjižgovodja se je obrnil k meni; tedaj pa...

»Apčiča, apčiča!«

Dvojen silovit kihljaj je bil moj pozdrav.

Potegnil je robec iz žepa, s. obrisal naočnike in obrezal ter vprašal:

»Ali ste prehlajen?«

»Ne, nikakor ne, gospod knjižgovodja. Zlatenico imam.«

Na srečo je tisti hip zazvonil telefon. Dvignil sem slušalko in se javil.

»Ste končno le prispeli?« je vprašal krakajoč glas.

»Ne, ni me še,« sem odgovoril.

Na drugem koncu žice je treščila slušalka na vilice. Krakajoči glas je bil last enega naših najboljših odjemavcev. Prihodnjega prvega bom lahko pobral šila in kopita...

Ob štirih popoldne sem odšel iz službe. V cvetličarni nasproti sem kupil lep šopek za bolno teto.

Zal mi bila sama. Dve nečakinji, moji sestrični, sta jo ravno pozdravljali.

»Ljuba tetka, ti je hudo?« je rekla prva, osladno in zlagano.

»Draga tetica, si zelo bolna?« je vprašala druga z glasom polnim sočutja in hinavščine. Za božjo voljo! Kakšna vprašanja. Vsak otrok lahko vidi: za teto so bili samo še obkladki in komprese, in na nočni omarici je ležal cel arzenal zdravil. Zavarovati sem jo moral pred neumnimi vprašanji.

»Ah, kje neki!« sem rekel. »Iz samega dolgočassja je leglo v posteljo.«

Kaj vse sem moral slišati od svoje hudo bolne tete! To, da me je razdedinila, je bilo še najmanjše zlo.

Razdražen in razburjen sem se zavlekel v kavarno. Večerjal sem obdan z vsemi dosegljivimi časopisi in revijami.

»Prosim, je ta revija prosta?«

Dama od sosednje mize me je brezobzirno iztrgala iz mojih misli.

»Ne, saj vidite, da je vpeta v mapo!« sem zlobno odgovoril. Poklical je plačilnega, plačal sem in odšel. Ko ne bi bil odšel, bi moral oditi.

Počasi sem postopal po ulicah. Dobra misel: v kinu najdem mir. Kupil sem vstopnico in sedel v še mračno dvorano.

»O, kakšno naključje, — tudi ti tukaj?« sem zaslišal za seboj. Bil je moj edini prijatelj.

»Kje pa, šele prihodnji teden pridem...«

Sedaj sem čisto sam na svetu.

Še pred koncem predstave sem odšel domov.

Lastnik hiše je stal ob vhodu. Nasmehnil se je in mi dejal: »Ah, še zmeraj ste pokonci?«

»Ne, že poldrugo uro spim...«

Jutri bom imel mnogo opraviti. Na stanovanjski urad bom moral stopiti zaradi novega stanovanja, in tudi za novo službo se bom moral pozanimati. In vse samo zato, ker logično mislim...

(Nadaljevanje s 5. strani)

NEMIRNA LETA — Ameriški film režiserja Helmuta Kautnerja o provincijalski vsakdanjosti, v kateri spoznamo med meščani uspešne bušinesmane in neuspešne trgovske potnikke, upoštevane (premožne) predsednike šolskih odborov in neupoštevane (skromne) roditelje, itd. Na sploh je pa na zunaj vse v dinamičnem sodobnem meščanskem redu in na znotraj trhljo. Mladi živijo lastna življenja, pa so vseeno, vsak zase, odmevi sveta svojih staršev. Melinde Grant (Sandra Dee) dolgo ne pritegnejo v šolsko skupnost; njena mati Elizabeth (Teresa Wright) pa ni ukrojila hčerkinega življenja po njihovih površnih pravilih. Zadene jo toča obrekovanja, ki se ji zoperstavi šele mladi Will Henderson (John Saxon), sin trgovskega potnika, ki se seli iz mesta v mesto zaradi ženine sle po »velikem« življenju. Will se upre očetovi nemoči in provincijalskim pravilom ter nazadnje

obudi celo izgubljeno zaupanje Melindine matere: saj dekleta ne bo pozabil, kot je pozabil namo Melindin oče.

Film bo sredi tega meseca na sporedu kina v Ljutomeru.

KAMPO MAMULA — Jugoslovanski film režiserja Velje Stojanovića, ki smo ga videli tudi že na televizijah zasloni. V vrsti več ali manj znanih igrancev nastopata tudi Ljuba Tadić in Pavle Vujisić, sicer pa nam film prikazuje življenje v zloglasnem tabori-

hovi dočerajšnji stražarji, tisti, ki so odbili, da bi se borili naprej. Povsod okrog otoka so mine in Nemci želijo ošteti vhod v bližnje pristanke. Dvajset uničenih min, to je svoboda za posameznega ujetnika — pravi nemški oficir. Vendar se naidejo med ujetniki tlačenji, ki jih ni strah tega trakega posla...

Film bo ob koncu prihodnjega tedna na sporedu kina Videm ob Ščavnici.

samo nakazane. Vojna ni prikazana v vsej svoji grozoti, vendar je v scenah, ki nam govori o ljubezni in slovesih vojne ožigosana kot največja nesreča človeštva. Ženska, ki čaka nekoga na pusti poti, to je ena izmed milijonov žensk s tisoč poti, ki jim ne bo več prišel tisti, ki so si ga želele. To je po besedah nekaterih kritikov moč ljubezni, velike in nagle, čiste in iskrene, ki smo ji priča, ki pa je preki-

Film bo sredi tega meseca na sporedu kina Videm ob Ščavnici.

OVČAR — Ameriški film režiserja G. Marshalla, v katerem najde gledavec že v prvih sekuncah vse, kar je značilno za ameriški western. Sicer pa nudi film dokaj kompletno sliko epohe o prodiranju civilizacije na ameriški Zapad. Vsekakor je komajda bilo v razvoju ameriškega Zapada večje nestrpljivosti od one med ovčarji in rejci goved. Ljubosumni na svoje prostrane in plodne pašnike, v želji, da bi zaščitili vse večje črede goved, so rejci velike živine z orožjem v roki branili zemljo pred »invazijo« ovčarjev. V to divjino je leta 1880 prignal svoje ovce ovčar Jason Sweet. Proti sili je lahko uspel samo s silo, saj je bila pravica na njegovih straneh. Vloga Jasona Sweeta igra Glenn Ford z isto ležernostjo in neposrednostjo, ki smo jo že spoznali v njegovem filmu »Kavboj«, Shirley MacLaine ga venomer nekaj sprašuje.

Kim Novak smo videli pred dnevi v soboškem kinu v filmu »Sredi noči« pa je že s to vlogo napovedala, da se bo razvila v veliko igralko, kakršno pozna ves svet danes.

Film bo sredi tega meseca na sporedu kina v Šalovcih. -bjš-

POMURSKI FILMSKI BAROMETER

šču Kampu Mamula. Vojna je in vest o kapitulaciji Italije 1. 1943 preplavlja taborišče na otoku z velikim vzemirjenjem. Ujetniki si želijo svobode, italijanski stražarji pa si želijo domov. Njihovo veselje pa je kratkotrajno, ker pridejo na otok Nemci. Sedaj se ujetnikom pridružijo tudi nji-

ZGODBA O VOJAKU — Sovjetski film režiserja Čuharaja, ki ga je kritika povsod po svetu označila kot odličnega. Marsikdo se je že vprašal, odkod tolikšna umetniška moč temu filmu. Prav gotovo izvira ta moč iz stvari, ki direktno niso prikazane, ampak

njena v cvetu. To je obtožba, s katero se strinjamo, obtožba vojne, ker se ta mladenič, ki bi lahko bil dober oče, mož, učenjak, kmet — ni vrnil. Moč filma ni v grozoti streljanja, bojšča, krvi, temveč v nevtritiv, v nesreči brez konca, odkoder ni vrnitve za milijone takih Aljoš Skvorcovih.